

**Lausunto 26/2025, joka koskee asetuksen (EU) 2016/679
nojalla annettua Euroopan komission ehdotusta
täytäntöönpanopäätökseksi henkilötietojen suojan
riittävydestä Yhdistyneessä kuningaskunnassa**

Hyväksytty 16. lokakuuta 2025

Tiivistelmä

Euroopan komissio aloitti 22. heinäkuuta 2025 yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 2 kohdan nojalla menettelyn, jonka tavoitteena on hyväksyä luonnos komission täytäntöönpanopäätökseksi henkilötietojen suojan riittävästä tasosta Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Kyseisellä päätösehdotuksella jatketaan 28. kesäkuuta 2021 annetun aiemman tietosuojan tason riittävyyttä koskevan päätöksen tiettyjen osien voimassaoloa joulukuuhun 2031 asti.

Euroopan komissio pyysi samana päivänä lausuntoa Euroopan tietosuojaneuvostolta. Tietosuojaneuvosto on arvioinut Yhdistyneen kuningaskunnan tarjoaman suojan riittävyyttä tarkastelemalla itse päätösehdotusta sekä analysoimalla saatavissa olevia, Euroopan komission toimittamia asiakirjoja.

Tietosuojaneuvosto keskittyi arvioinnissaan päätösehdotuksen yleistä tietosuoja-asetusta koskeviin yleisiin näkökohtiin ja julkisten viranomaisten pääsyyn Euroopan talousalueelta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siirrettyihin henkilötietoihin lainvalvonnallisista ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä, muun muassa Euroopan talousalueen kansalaisten käytettävissä oleviin oikeussuojakeinoihin.

Tietosuojaneuvosto arvioi myös, ovatko Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudellisen kehityksen mukaiset suojatoimet käytössä ja ovatko ne tehokkaita.

Tietosuojaneuvosto on käyttänyt tämän työn pääasiallisena viitteenä 28. lokakuuta 2017 hyväksymiään tietosuojan tason riittävyyttä koskevaa työasiakirjaa ("tietosuojan riittävyyttä koskeva työasiakirja") ja suosituksiaan 2/2020 tiedustelua koskevista eurooppalaisista olennaisista takeista.

Tietosuojaneuvosto on tyytyväinen siihen, että Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n tietosuoja säännösten yhdenmukaistaminen jatkuu Yhdistyneen kuningaskunnan asiaankuuluvan sääntelykehityksen viimeaikaisesta kehityksestä huolimatta. Edellä esitetyn perusteella tässä lausunnossa tuodaan esiin useita kohtia, jotka edellyttävät lisäanalyysia, sekä joitakin kysymyksiä, joita komission olisi seurattava tiiviisti tulevina vuosina osana yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 4 kohdan mukaista seurantavelvollisuuttaan.

Tietosuojaneuvosto panee merkille, että Yhdistynyt kuningaskunta teki muutoksia "perittyyn" EU:n yleiseen oikeudelliseen kehykseen vuonna 2023 annetun säilytetyn EU:n lainsäädännön kumoamista ja uudistamista koskevan lain nojalla. Kyseisellä lailla muun muassa poistetaan EU:n lainsäädännön ensisijaisuuden periaate (sisältäen takeet tietyille yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksille) ja poistetaan EU:n oikeuden periaatteiden suora sovellettavuus, mukaan lukien oikeus yksityisyyteen ja tietosuojaan, sellaisina kuin ne ilmenevät perusoikeuskirjasta. Tietosuojaneuvosto pyytää komissiota selittämään ja tekemään yksityiskohtaisemman arvion REUL-lain mukanaan tuomista muutoksista ja arvioimaan niiden vaikutusta Yhdistyneen kuningaskunnan sääntelykehykseen yleisesti ja erityisesti sen tietosuojakehykseen. Tietosuojaneuvosto katsoo myös, että komission tulisi seurata tätä aluetta tiiviisti tulevaisuudessa.

Tietosuojaneuvosto panee merkille, että ministerille on annettu uudet valtuudet tehdä muutoksia uuteen tietosuoja säännöstöön sekundaarilainsäädännön avulla. Tietyissä tapauksissa tämä edellyttää esimerkiksi vähemmän parlamentaarista valvontaa, kansainvälisiä siirtoja, automaattista päätöksentekoa ja sisäisen valvonnan hallintoa. Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tuomaan lopullisessa tietosuojan riittävyyttä koskevassa päätöksessä esiin alat, joita se aikoo seurata huolellisesti, koska on olemassa vaara, että Yhdistyneen kuningaskunnan sekundaarilainsäädäntö poikkeaa entisestään EU:n tietosuojalainsäädännöstä.

Tietosuojaneuvosto panee merkille henkilötietojen siirtoa koskeviin sääntöihin tehtyt muutokset, erityisesti tietosuojan tason riittävyyttä koskevassa testissä huomioon otettavien tekijöiden uuden ohjeellisen luettelon, joka ei sisällä merkittäviä tekijöitä, jotka sisältyvät Yhdistyneen kuningaskunnan aiempaan tietosuojan tason riittävyyttä koskevaan testiin¹. Tämä koskee sekä Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti tehtyjä siirtoja kolmansiin maihin että lainvalvontatarkoituksia varten käsiteltyjen tietojen siirtoja. Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tarkentamaan arviotaan näistä näkökohdista ja seuraamaan kyseisen uuden tietosuojan riittävyyttä koskevan testin kehitystä ja käytännön täytäntöönpanoa.

Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tekemään yksityiskohtaisemman arvion tietosuojavaltuutetun (ICO) uudelleenjärjestelystä hallitukseksi sekä hallituksen toimivaan johtoon kuuluvien jäsenten ja toimivaan johtoon kuulumattomien jäsenten nimittämistä ja erottamista koskevista säännöistä. Tietosuojaneuvosto pyytää komissiota myös antamaan tarkempia tietoja tämän päätösehdotuksen jälkeen järjestettävästä tietosuojavaltuutetun viimeaikaisesta kuulemisesta, joka koskee uuden luokittelujärjestelmän käyttöönottoa valitusten käsittelyä varten. Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan kaikkia näitä muutoksia, kun ne tulevat voimaan. Tietosuojaneuvosto panee tyytyväisenä merkille tietosuojavaltuutetun avoimuuspolitiikan ja sen täytäntöönpanotoimia koskevien tilastollisten ja analyttisten tietojen saatavuuden, mutta kehottaa komissiota myös tekemään yksityiskohtaisemman arvioinnin ja seuraamaan korjausvaltuuksien soveltamista, seuraamusten tehokkuutta ja asianomaisten osapuolten oikeussuojakeinoja Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksessä.

Tietosuojaneuvosto katsoo, että on olennaisen tärkeää arvioida lainvalvontakehyksen mukaisia laajennettuja kansallista turvallisuutta koskevia poikkeuksia, ja se seuraa edelleen erityisen tarkasti mahdollisia poikkeuksia suhteellisuusperiaatteesta sekä vaatimuksesta käsitellä henkilötietoja perusteltua tarkoitusta varten. Samoin mahdollisiin poikkeuksiin valvontaviranomaisen valtuuksista on suhtauduttava varovaisesti. Perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä ja vastaa tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia, jollei suhteellisuusperiaatteesta muuta johdu. Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota täydentämään lopullisessa tietosuojan tason riittävyyttä koskevassa päätöksessä antamaansa arviointia ja erityisesti seuraamaan kansallisen turvallisuuden poikkeusten käytännön soveltamista lainvalvontaviranomaisten osalta.

Tietosuojaneuvosto toteaa, että lainvalvontaviranomaisten suorittamat käsittelytoimet voivat tietyissä olosuhteissa kuulua niiden sääntöjen soveltamisalaan, joita yleensä sovelletaan kansallisten turvallisuusviranomaisten suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn. Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota sen varmistamiseen, että tietosuojajärjestelmää kansallista turvallisuutta koskevassa tietojenkäsittelyssä ei laajenneta tilanteisiin, jotka eivät liity kansalliseen turvallisuuteen. Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan, pystyvätkö vaatimukset täyttävät toimivaltaiset viranomaiset tekemään selkeän eron eri käsittelytarkoitusten välillä, jotta vastaavaa oikeudellista kehystä voidaan noudattaa asianmukaisesti.

Tietosuojaneuvosto panee tyytyväisenä merkille Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisen Cloud Act -sopimuksen yhteydessä tekemät

¹ I) kolmannen maan säännöt, jotka koskevat ”yleistä turvallisuutta, puolustusta, kansallista turvallisuutta ja rikosoikeutta sekä viranomaisten pääsyä henkilötietoihin”, ii) oikeuskäytäntö, iii) rekisteröityjen tosiasialliset ja täytäntöönpanokelpoiset oikeudet sekä hallinnolliset ja oikeudelliset muutoksenhakukeinot, joita rekisteröidyt, joiden henkilötietoja siirretään, voivat tosiasiallisesti käyttää, ja iv) yksi tai useampi riippumaton valvontaviranomainen.

selvennykset, jotka lisäävät oikeudellista selkeyttä. Samalla tietosuojaneuvosto haluaa muistuttaa tarpeesta parantaa EU:n ja Yhdysvaltojen välisen tietosuojaa koskevan puitesopimuksen sisältämien suojatoimien tasoa. Sopimuksen yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevat suojatoimet on sisällytetty Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen väliseen Cloud Act -sopimukseen. Kaiken kaikkiaan tietosuojaneuvosto katsoo, että on tarpeen selvittää komission arviota Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen Cloud Act -sopimuksesta ja mahdollisista vaikutuksista tietosuojan tasoon. Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota sisällyttämään Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisen Cloud Act -sopimuksen edelleen tuleviin arviointeihinsa ja tarkasteluihinsa.

Kuten julkilausumassa 05/2024 äskettäin todettiin, tietosuojaneuvosto katsoo, että salaus on olennaisen tärkeää henkilötietojen ja sähköisen viestinnän turvallisuuden ja luottamuksellisuuden varmistamiseksi. Tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain mukaiset teknisiä valmiuksia koskevat ilmoitukset, jotka velvoittavat yritykset antamaan mahdollisuuden purkaa salaus viranomaisten vaatimuksesta, aiheuttavat systeemisiä haavoittuvuuksia ja muodostavat suoran uhan sähköisen viestinnän eheydelle ja luottamuksellisuudelle. Tällaiseen kehitykseen on syytä kiinnittää huomiota tietosuojan riittävyttä koskevassa päätöksessä, erityisesti kun otetaan huomioon yleisen tietosuojasetuksen 45 artiklan 2 kohdan a alakohta, joka edellyttää arviointia paitsi lain kirjaimesta myös sen täytäntöönpanosta, ja sitä olisi seurattava.

Euroopan tietosuojaneuvosto toteaa, että tiedustelutoimintavaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetulla lailla otettiin käyttöön erityinen järjestelmä sellaisten laajojen henkilötietojoukkojen säilyttämistä ja tutkimista varten, joiden osalta henkilöillä, joihin henkilötiedot liittyvät, ”ei voi olla kohtuullista odottaa yksityisyyden suojaa tai suoja voi olla vain vähäistä”. Tietosuojaneuvosto katsoo, että asiaan liittyvien muutosten osalta tarvitaan lisäselvennyksiä erityisesti ”yksittäisten lupien” ja ”luokkakohtaisten lupien” käsitteiden osalta. Lisäksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti yksityisyydensuojaa koskevien kohtuullisten odotusten toteutumista käytännössä.

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO.....	7
1.1.	Komission päätösehdotuksen soveltamisala.....	7
1.2.	Mitä tämä tietosuojaneuvoston lausunto koskee.....	8
1.3.	Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntökehityksen kehitys	9
1.4.	Yleisiä huomioita ja huolenaiheita	10
1.4.1.	Yhdistyneen kuningaskunnan kansainväliset sitoumukset	10
1.4.2.	Valtiosihteerin toimivalta tehdä muutoksia tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevaan lakiin johdetun oikeuden säännöksillä	11
2.	Yleiset tietosuojanäkökohdat.....	11
2.1.	Tunnustetut oikeudet.....	11
2.1.1.	Yleiset huomautukset.....	11
2.1.2.	6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettua käsittelyä varten tapahtuva luovuttaminen 12	
2.2.	Yksilön oikeudet	13
2.2.1.	Tietojen saantioikeus	14
2.2.2.	Maahanmuuttoa koskevaa poikkeusta koskevat suojatoimet.....	14
2.3.	Tietojen edelleen siirtämistä koskevat rajoitukset	15
2.4.	Automaattinen päätöksenteko	17
2.4.1.	Automaattinen päätöksenteko ja ihmisen osallistuminen	17
3.	Menettely- ja valvontatapa	18
3.1.	Valvonta ja täytäntöönpano.....	18
3.1.1.	Riippumaton valvonta	18
3.1.2.	Täytäntöönpano, mukaan lukien seuraamukset.....	19
4.	YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN JULKISVIRANOMAISTEN PÄÄSY EUROOPAN UNIONISTA SIIRRETTÄVIIN HENKILÖTIETOIHIIN JA NIIDEN KÄYTTÖ	21
4.1.	Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten pääsy tietoihin ja niiden käyttö rikosoikeudellisiin lainvalvontatarkoituksiin	21
4.1.1.	Oikeusperustat ja sovellettavat suojatoimet	22
4.1.1.1.	Tiedustelutoimintavaltuudet lainvalvontatarkoituksia varten.....	22
4.1.1.2.	Kansallisen turvallisuuden perusteella myönnettävät poikkeukset lainvalvontaviranomaisille.....	22
4.1.2.	Yhdistyneen kuningaskunnan tiedusteluviranomaisten ja lainvalvontaviranomaisten yhteinen rekisterinpito.....	25

4.1.3.	Oikeus saada pääsy tietoihin.....	26
4.1.4.	Tietojen siirtäminen edelleen.....	26
4.1.4.1.	Uusi tietosuojatesti	26
4.1.4.2.	Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välinen Cloud Act -sopimus.....	27
4.1.5.	Valvonta ja muutoksenhaku.....	29
4.2.	Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten pääsy tietoihin ja niiden käyttö kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä.....	30
4.2.1.	Teknisen toimintavelvoitteen käyttö	30
4.2.2.	Oikeusperustat ja sovellettavat suojatoimet	31
4.2.3.	Valvonta ja muutoksenhaku.....	33
5.	Päätösluonnoksen tarkastelu, voimassaoloaika ja uusiminen.....	34

Euroopan tietosuojaneuvosto, joka

ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27 päivänä huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2016/679/EU, jäljempänä 'yleinen tietosuoja-asetus', 70 artiklan 1 kohdan s alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen sekä erityisesti sen liitteen XI ja pöytäkirjan 37, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 6. heinäkuuta 2018 annetulla Euroopan talousalueen sekakomitean päätöksellä nro 154/2018²,

ottaa huomioon työjärjestyksensä 12 ja 22 artiklan,

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

1. JOHDANTO

1.1. KOMISSIION PÄÄTÖSEHDOTUKSEN SOVELTAMISALA

1. Euroopan komissio, jäljempänä 'komissio', pyysi 22. heinäkuuta 2025 Euroopan tietosuojaneuvostolta lausuntoa ehdotuksesta täytäntöönpanopäätökseksi, jolla muutetaan yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla 28 päivänä kesäkuuta 2021 annettua komission täytäntöönpanopäätöstä henkilötietojen suojasta Yhdistyneessä kuningaskunnassa (jäljempänä 'päättöluonnos'). Komissio totesi päätösluonnoksessaan, että Yhdistynyt kuningaskunta varmistaa edelleen riittävän suojan henkilötiedoille, jotka siirretään Euroopan unionista Yhdistyneeseen kuningaskuntaan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla.
2. Tietosuojaneuvosto toteaa, että tällä päätösluonnoksella jatketaan yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla henkilötietojen suojasta Yhdistyneessä kuningaskunnassa 28 päivänä kesäkuuta 2021 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2021/1772, jäljempänä 'aiempi Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskeva päätös', voimassaoloaikaa kuudella vuodella. Päätöksen voimassaolon oli määrä päättyä 27. kesäkuuta 2025 (raukeamislauseke). Aiempaa Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen voimassaoloa oli jatkettu kuudella kuukaudella 27 päivään joulukuuta 2025 24. kesäkuuta 2025 annetulla päätöksellä (EU) 2025/1225, jotta Yhdistynyt kuningaskunta voisi saattaa päätökseen tietosuojauudistuksensa³.
3. Päätösluonnoksessaan komissio arvioi, "onko päätelmä, jonka mukaan Yhdistynyt kuningaskunta varmistaa riittävän suojan tason, edelleen asiasisällöltään ja oikeudellisesti perusteltu Yhdistyneen kuningaskunnan aikaisemman tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen hyväksymisen jälkeisten muutosten perusteella".
4. Komissio keskittyi arvioinnissaan Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojalainsäädännön uusiin muutoksiin, erityisesti vuoden 2025 tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevalla lailla (DUAA) käyttöön

² Viittauksilla "jäsenvaltioihin" tarkoitetaan koko tässä lausunnossa Euroopan talousalueen jäsenvaltioita.

³ Tietosuojaneuvosto antoi pyynnöstä lausunnon 6/2025 henkilötietojen riittävästä suojasta Yhdistyneessä kuningaskunnassa annettujen Euroopan komission täytäntöönpanopäätösten voimassaolon jatkamisesta yleisen tietosuoja-asetuksen ja lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetun direktiivin nojalla.

otettuihin muutoksiin. Komissio otti erityisesti huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan aiemman tietosuojan tason riittävyyttä koskevan päätöksen johdanto-osan 281 kappaleessa luetellut tekijät, jotka kaikki sisältyvät päätösehdotukseen.

5. Tietosuojaneuvosto on samaa mieltä siitä, että arvioinnissa olisi keskityttävä ensisijaisesti kaikkeen uuteen, merkitykselliseen kehitykseen Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännössä ja aikaisemmassa tietosuojan tason riittävyyttä koskevassa päätöksessä korostettuihin seikkoihin siltä osin kuin arvioidaan kaikkia yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 2 kohdassa esitettyjä seikkoja. Näin ollen tietosuojaneuvosto olisi tyytyväinen, jos komissio lopullisessa tietosuojan tason riittävyyttä koskevassa päätöksessään nimenomaisesti selvittää, että kaikki yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 2 kohdassa luetellut tekijät arvioitiin kun tehtiin päätelmä siitä, varmistetaanko Yhdistyneen kuningaskunnan yleisellä oikeudellisella kehityksellä edelleen riittävä suojan taso Euroopan unionista Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siirrettäville henkilötiedoille. Tietosuojaneuvosto toivoisi myös komissiolta selvennystä siitä, että se arvioi näitä seikkoja jatkuvasti osana valvontatehtäväänsä.

1.2. MITÄ TÄMÄ TIETOSUOJANEUVOSTON LAUSUNTO KOSKEE

6. Euroopan tietosuojaneuvoston odotetaan antavan komissiolle riippumattoman lausunnon kolmannen maan tietosuojan tason riittävyyden arvioinnista⁴ ja tunnistavan mahdolliset puutteet tietosuojan riittävyyttä koskevassa kehityksessä ja pyrkivän tekemään ehdotuksia näihin puuttumiseksi⁵. Yhdistyneen kuningaskunnan erityistilanteen vuoksi uusi tietosuojan tason riittävyyttä koskeva päätös täydentää vuoden 2021 tietosuojan tason riittävyyttä koskevaa päätöstä, joka on edelleen voimassa niiden osien osalta, joita ei käsitellä erikseen tässä päätösluonnoksessa. Myös tässä lausunnossa tietosuojaneuvosto tukeutuu lausuntoonsa 14/2021 ja kehittää sitä edelleen⁶. Näin ollen tietosuojaneuvoston analyysi ja sen edellisessä lausunnossa esitetyt huomautukset Yhdistyneen kuningaskunnan aiemmasta tietosuojan tason riittävyyttä koskevasta päätöksestä ovat yleisesti ottaen edelleen merkityksellisiä.
7. Edellä esitetty huomioon ottaen tietosuojaneuvosto on keskittänyt huomautuksensa päätösehdotuksessa esitettyihin tiettyihin kohtiin erityisesti silloin, kun tarvitaan lisäselvennyksiä, lisätietoja tai Euroopan komission tulevaa seuranta.
8. Tietosuojaneuvosto toteaa myös, että asetuksen (EU) 2018/1725⁷ 47 ja 94 artiklan nojalla Euroopan unionin toimielimet, elimet ja laitokset voivat siirtää henkilötietoja kolmanteen maahan, sen alueelle tai toimialalle tai kansainväliselle järjestölle, jonka Euroopan komissio on tunnustanut yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 3 kohdan mukaisesti varmistavan tietosuojan riittävän tason, edellyttäen, että siirto palvelee yksinomaan rekisterinpitäjän toimivaltaan kuuluvia tehtäviä eikä edellytä uutta lupaa. Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota muistuttamaan tästä

⁴ Katso yleisen tietosuoja-asetuksen 70 artiklan 1 kohdan s alakohta.

⁵ Ks. 29 artiklan mukainen työryhmä, Tietosuojan riittävyyden viitearvot luku 2. Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten tietosuojan riittävyyttä koskevien havaintojen menettelylliset näkökohdat, hyväksytty 28. marraskuuta 2017, sellaisena kuin se on viimeksi tarkistettuna ja hyväksyttyinä 6. helmikuuta 2018, WP254 rev.01 (tietosuojaneuvoston hyväksymä, ks. <https://edpb.europa.eu/our-worktools/general-guidance/endorsed-wp29-guidelines>); jäljempänä 'yleisen tietosuoja-asetuksen tietosuojan riittävyyden viitearvot'.

⁶ Lausunto 14/2021, joka koskee asetuksen (EU) 2016/679 nojalla annettua Euroopan komission ehdotusta täytäntöönpanopäätökseksi henkilötietojen suojan riittävyydestä Yhdistyneessä kuningaskunnassa, annettu 13 päivänä huhtikuuta 2021 https://www.edpb.europa.eu/system/files/2021-04/edpb_opinion142021_ukadequacy_gdpr.pdf_en.pdf

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EU:n tietosuoja-asetus) (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).

lakisääteisestä mahdollisuudesta lopullisen tietosuojan tason riittävyyttä koskevan päätöksen johdanto-osan kappaleissa.

1.3. YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN LAINSÄÄDÄNTÖKEHYKSEN KEHITYS

9. Kuten päätösehdotuksessa⁸ selitetään, Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n välisessä erosopimuksessa 31. joulukuuta 2020 sovitun täytäntöönpanokauden⁹ päätyttyä Yhdistynyt kuningaskunta aikoi hyväksyä uuden tietosuojajärjestelmän, joka eroaisi EU:n oikeudellisesta kehyksestä. Yhdistynyt kuningaskunta teki lopulta vain vähäisiä muutoksia nykyiseen tietosuojakehykseensä erityisesti tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain nojalla.
10. Tietosuojan lisäksi yksi tärkeimmistä muutoksista Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudelliseen kehykseen sen jälkeen, kun aiempi Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyyttä koskeva päätös hyväksyttiin, koskee nk. perittyä EU:n yleistä oikeudellista kehystä (ns. säilytetty unionin lainsäädäntö) eli säännöksiä, jotka on sisällytetty Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön Euroopan unionista vuonna 2018 annetun lain (eroamista koskeva laki) kautta. Voimassa pidetty EU:n lainsäädäntö sisälsi EU:n lainsäädännön yleiset periaatteet, mukaan lukien EU:n perusoikeuskirjasta, jäljempänä 'perusoikeuskirja'¹⁰, johtuvat perusoikeudet sekä suhteellisuus- ja tarpeellisuusperiaatteet, jotka ovat vaikuttaneet tietosuojalainsäädännön kehittämiseen ja tulkintaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Euroopan unionista vuonna 2018 annetun lain (eroamista koskeva laki) mukaan säilytetty unionin lainsäädäntö säilytti ensisijaisen asemansa Yhdistyneen kuningaskunnan johdettuun oikeuteen nähden, ja säilytettyä unionin oikeutta oli tulkittava EU:n oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti. Säilytetyn EU:n lainsäädännön kumoamisesta ja uudistamisesta vuonna 2023 annetun lain¹¹ voimaantulon jälkeen Yhdistynyt kuningaskunta on kuitenkin poistanut EU:n lainsäädännön periaatteiden suoran soveltamisen kansallisesta lainsäädännöstään, mukaan lukien perusoikeuskirjasta johtuvat perusoikeudet. Säilytetyn EU:n lainsäädännön kumoamisesta ja uudistamisesta annettulla lailla poistettiin myös EU-oikeuden ensisijaisuusperiaate, ja EU:n säilytetty lainsäädäntö (nykyisin nimeltään "assimiloitu lainsäädäntö") on nyt tulkittava Yhdistyneen kuningaskunnan kansallisen lainsäädännön mukaisesti eikä EU-oikeuden periaatteiden mukaisesti. Tämä on merkittävä muutos Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusjärjestyksessä.
11. Säilytetyn EU:n lainsäädännön kumoamisesta ja uudistamisesta annetun lain nojalla voitaisiin ottaa käyttöön uusi, löyhempi oikeudellinen testi, jonka avulla muutoksenhakutuomioistuimen ja korkeimman oikeuden tuomarit voivat poiketa säilytetyistä EU:n oikeuskäytännöstä¹² Hanke on tosin tällä hetkellä jäissä. Kyseessä voi olla merkittävä muutos Yhdistyneessä kuningaskunnassa, jos se päätetään toteuttaa.
12. Näistä muutoksista huolimatta tietosuojaneuvosto on tyytyväinen siihen, että säilytetyn EU:n lainsäädännön kumoamisesta ja uudistamisesta annettuun lakiin on sisällytetty suojatoimia, joilla varmistetaan, että tietosuojalainsäädäntöä ei kumota tietyissä olosuhteissa. Näihin takeisiin sisältyy vaatimus, että lainsäädäntö, joka "asettaa velvollisuuden tai myöntää oikeuden käsitellä

⁸ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 2 kappale.

⁹ Täytäntöönpanokausi on Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n erosopimuksessa sovittu ajanjakso, jonka aikana Yhdistynyt kuningaskunta ei enää ole EU:n jäsen, mutta siihen sovelletaan edelleen EU:n sääntöjä ja se pysyy sisämarkkinoiden ja tulliliiton jäsenenä. Ks. Euroopan unionista eroamista koskeva laki 2020.

¹⁰ Euroopan unionin perusoikeuskirja (EUVL C 326, 26.10.2012, s. 391–407).

¹¹ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 11 kappale.

¹² Ks. 6 § Säilytetyn EU:n lainsäädännön kumoamisesta ja uudistamisesta vuonna 2023 annettu laki (voimaantulo nro 2 ja siirtymäsäännökset) (kumoaminen) asetukset 2024

henkilötietoja, ei syrjäytä henkilötietojen käsittelyä koskevan pääasiallisen tietosuojalainsäädännön vaatimuksia” ja että tietosuojakehys syrjäyttää edelleen muun Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön¹³. Tietosuojaneuvosto toteaa kuitenkin, että näihin takeisiin sisältyy myös kaksi poikkeusta, i) joissa Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti voi päättää tarkoituksella ohittaa tietosuojavaatimukset¹⁴ ja ii) joissa tietyt vuoden 2018 tietosuojalain säännökset on vapautettu vaatimuksista ja ovat siten etusijalla Yhdistyneen kuningaskunnan yleiseen tietosuoja-asetukseen nähden¹⁵. Toisen poikkeuksen vaikutukset ovat edelleen epävarmat ja kiistanalaiset Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

13. Perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien suojelun osalta päätösehdotuksen johdanto-osan 12 kappaleessa selitetään, että kaikki Yhdistyneen kuningaskunnan yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja vuoden 2018 tietosuojalaissa olevat viittaukset perusoikeuksiin ja -vapauksiin on korvattu viittauksilla Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisiin oikeuksiin, jotka on sisällytetty kansalliseen lainsäädäntöön vuoden 1998 ihmisoikeuslain nojalla¹⁶.
14. Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tekemään yksityiskohtaisemman arvioinnin näistä muutoksista edellä 10, 11 ja 12 kohdassa kuvattuun Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusjärjestykseen, jotta voidaan selittää säilytetyn EU:n lainsäädännön kumoamisesta ja uudistamisesta annetun lain aiheuttamat muutokset ja arvioida niiden vaikutusta Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehykseen. Tietosuojaneuvosto katsoo myös, että komission tulisi seurata tätä aihetta tiiviisti tulevaisuudessa ja kehottaa komissiota tekemään niin.
15. Lopuksi tietosuojaneuvosto panee merkille tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain useat muutokset sähköiseen viestintään, evästeet mukaan luettuina, sovellettavaan säädöskehukseen ja muistuttaa, että henkilötietojen käsittely saattaa johtaa Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen¹⁷. Sen vuoksi se pyytää komissiota sisällyttämään ne lopullista päätöstä koskevaan arviointaan siltä osin kuin niillä voi olla vaikutusta tietosuojaan. Tietosuojaneuvosto kehottaa lisäksi komissiota seuraamaan tiiviisti evästeisiin, jotka eivät vaadi suostumusta, liittyvien muutosten käytännön vaikutuksia.

1.4. YLEISIÄ HUOMIOITA JA HUOLENAIHEITA

1.4.1. YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KANSAINVÄLISET SITOUKSET

16. Yhdistyneen kuningaskunnan tekemien kansainvälisten sitoumusten osalta tietosuojaneuvosto¹⁸ on tyytyväinen siihen, että Yhdistynyt kuningaskunta noudattaa edelleen Euroopan ihmisoikeussopimusta ja kuuluu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toimivaltaan. Lisäksi Yhdistynyt kuningaskunta on

¹³ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain 183 A §, sellaisena kuin se on lisättyä tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 106 §:n 2 momentilla.

¹⁴ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain 183 A §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on lisättyä tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 106 §:n 2 momentilla.

¹⁵ Nämä säännökset on lueteltu vuoden 2018 tietosuojalain 186 §:n 3 momentissa. Tämä tarkoittaa sitä, että jos Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan ja jonkin luettelossa mainitun pykälän, esimerkiksi vuoden 2018 tietosuojalain liitteen 2, joka sisältää poikkeukset rekisteröidyn oikeuksista, välillä on ristiriita, vuoden 2018 tietosuojalain tulkinta on ensisijainen.

¹⁶ Ks. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artikla.

¹⁷ Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto 5/2019 sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin ja yleisen tietosuoja-asetuksen välisestä vuorovaikutuksesta, erityisesti tietosuojaviranomaisten toimivallan, tehtävien ja valtuuksien osalta, annettu 12. maaliskuuta 2019, saatavilla osoitteessa https://www.edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/201905_edpb_opinion_eprivacydir_gdpr_interplay_en_0.pdf.

¹⁸ Ks. luku 1: Joitakin yleisiä tietoja tietosuojan riittävyyden viitearvoja koskevan asiakirjan käsitteestä.

liittynyt yleissopimukseen 108¹⁹ ja sen lisäpöytäkirjaan²⁰ sekä allekirjoittanut yleissopimuksen 108+²¹ vuonna 2018. Nämä kansainväliset sitoumukset ovat tärkeitä näkökohtia²², ja ne olisi otettava huomioon sekä yleisen tietosuoja-asetuksen että lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojaa koskevan direktiivin mukaisten Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyyttä koskevien päätösten uusimisen arvioinnissa.

17. Yleisesti ottaen Euroopan tietosuojaneuvosto tukee pyrkimyksiä, joiden tavoitteena on, että kolmannet maat ratifioisivat yleissopimuksen 108+ viipymättä. Tämä on mielekäs askel kohti kansainvälisesti tunnustettujen tietosuojaperiaatteiden noudattamista ja osoitus maiden sitoutumisesta laajempiin standardeihin ja perusoikeuksiin.

1.4.2. VALTIOSIHTEERIN TOIMIVALTA TEHDÄ MUUTOKSIA TIETOJEN KÄYTTÖÄ JA SAATAVUUTTA KOSKEVAAN LAKIIN JOHDETUN OIKEUDEN SÄÄNNÖKSILLÄ

18. Vaikka useimmilla Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehykseen tehdyillä muutoksilla pyritään selkeyttämään ja helpottamaan lainsäädännön noudattamista, joillakin muutoksilla voi täytäntöönpanosta riippuen olla vaikutusta henkilötietojen suojan tasoon Yhdistyneessä kuningaskunnassa.
19. Tältä osin tietosuojaneuvosto toteaa, että ministerille on annettu uudet valtuudet tehdä muutoksia tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevaan lakiin johdetun oikeuden säännöksillä, joihin kohdistuu vähemmän parlamentaarista valvontaa. Tietyissä tapauksissa, esimerkiksi kansainvälisissä tiedonsiirroissa (ks. kohta 2.3), automaattisessa päätöksenteossa (kohta 2.4) ja tietosuojakomission hallinnossa (kohta 3), nämä uudet toimivaltuudet ovat laajoja, eikä päätösehdotuksessa anneta lisätietoja siitä, mitä suojatoimia otetaan käyttöön ja miten näitä valtuuksia on tarkoitus käyttää käytännössä.
20. Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tuomaan lopullisessa tietosuojan riittävyyttä koskevassa päätöksessä esiin alat, joita se aikoo seurata huolellisesti, koska on olemassa vaara, että Yhdistyneen kuningaskunnan sekundaarilainsäädäntö poikkeaa entisestään EU:n tietosuojalainsäädännöstä.

2. YLEISET TIETOSUOJANÄKÖKOHDAT

2.1. TUNNUSTETUT OIKEUTETUT EDUT

2.1.1. YLEISET HUOMAUTUKSET

21. Johdanto-osan 22, 23 ja 24 kappaleessa komissio keskittyy arvioinnissaan uuden oikeusperustan eli tunnustetun oikeutetun edun kannalta välttämättömän käsittelyn käyttöönottoon. Nämä tunnustetut oikeutetut edut luetellaan päivitetyn Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen liitteessä 1.

¹⁹ Ks. Yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, yleissopimus N:o 108, 18.1.1981.

²⁰ Ks. valvontaviranomaisia ja maan rajan yli tapahtuvaa tietojen siirtoa koskeva lisäpöytäkirja yleissopimukseen yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, joka avattiin allekirjoitettavaksi 8. marraskuuta 2001.

²¹ Ks. Yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta, jäljempänä 'yleissopimus 108+', 18. toukokuuta 2018.

²² Ks. yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 105 kappale.

22. Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutetun tätä aihetta koskevien ohjeiden mukaan²³ rekisterinpitäjien, jotka vetoavat tunnustettuun oikeutettuun etuun oikeusperustana, on edelleen noudatettava kaikkia muita Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksia, mukaan lukien sen varmistaminen, että käsittely on välttämätöntä ja oikeasuhteista ennalta hyväksytyyn tarkoituksen saavuttamiseksi. Koska tästä ei muistuteta päätösluonnoksessa ja koska se on olennainen osa päätelmää, jonka mukaan tämä uusi oikeusperusta ei heikennä rekisteröityjen oikeuksien suojan tasoa, tietosuojaneuvosto pyytää komissiota selventämään tätä seikkaa.
23. Tunnustettujen oikeutettujen etujen luetteleminen laissa ei sinänsä näyttäydy ongelmallisena, kuten ei myös päätös ottaa käyttöön tällainen uusi oikeusperusta, joka tuo lisää selkeyttä rekisterinpitäjille ja on sinänsä tervetullut.
24. Tietosuojaneuvosto panee kuitenkin merkille, että tiettyjä tunnustettuja oikeutettuja etuja ovat seuraavat: i) henkilötietojen käsittely kansallisen tai yleisen turvallisuuden turvaamiseksi tai puolustukseen liittyvien syiden vuoksi (kansallista tai yleistä turvallisuutta ja puolustusta koskeva edellytys); ii) henkilötietojen käsittely rikoksen havaitsemiseksi, tutkimiseksi tai ehkäisemiseksi (rikosedellytys) ja ii) tietojen luovuttaminen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettua käsittelyä varten.
25. Kansallista tai yleistä turvallisuutta ja puolustusta koskevan edellytyksen ja rikosedellytyksen osalta tietosuojaneuvosto toteaa, että päätösluonnokseen ei ole sisällytetty lisätietoja siitä, miten rekisterinpitäjät ja henkilötietojen käsittelijät käytännössä käyttävät näitä oikeusperustoja. Tietosuojaneuvosto toivoo, että komissio antaa Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltaisilta viranomaisilta saatuja yksityiskohtia tämän oikeusperustan käytännön soveltamisesta saaduista lisätiedoista ja takeista, ja kehottaa komissiota seuraamaan tämän oikeusperustan soveltamista.
26. Tietosuojaneuvosto toteaa myös, että Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutettu laatii parhaillaan asiaa koskevia erityisohjeita, joihin sisältyy – tämän lausunnon antamisajankohtana – tällaisten käsitteiden määritelmä. Koska näitä käsitteitä koskevat selvennykset ovat tärkeitä, tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutetun ohjeiden kehittämistä.

2.1.2. 6 ARTIKLAN 1 KOHDAN E ALAKOHDASSA TARKOITETTUA KÄSITTELYÄ VARTEN TAPAHTUVA LUOVUTTAMINEN

27. Tietosuojaneuvosto toteaa, että äskettäin vahvistettu tunnustettu oikeutettu etu, joka sallii tietojen luovuttamisen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuja käsittelytarkoituksia varten, mahdollistaa henkilötietojen jakamisen viranomaisille vapaaehtoisesti. Kuten Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutettu on selventänyt viimeaikaisissa ohjeissaan²⁴, tämä tunnustettu oikeutettu etu ei itsessään anna pyynnön esittäville viranomaisille oikeutta tutustua henkilötietoihin, mutta rekisterinpitäjä voi vedota tähän ennalta hyväksytyyn etuun, jos viranomaiset ilmoittavat tarvitsevänsä tietoja julkisten tehtäviensä suorittamiseksi. Tietosuojaneuvosto toteaa myös, että tällaisia pyyntöjä tietojen julkistamisesta voidaan tehdä sellaisten henkilötietojen osalta, jotka on tarkoitettu käytettäväksi Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluviin tarkoituksiin, mutta ne voivat liittyä myös vuoden 2018 tietosuojalain 3 ja 4 osan mukaisiin

²³ Ks. Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutetun (ICO) ohjeet oikeutetuista eduista osoitteessa <https://ico.org.uk/for-organisations/uk-gdpr-guidance-and-resources/lawful-basis/a-guide-to-lawful-basis/legitimate-interests/>.

²⁴ Ks. alaviite 23.

käsittelytarkoituksiin. Näin ollen tämä muutos on merkityksellinen myös, kun on kyse viranomaisten pääsystä tietoihin lainvalvontaa ja kansallista turvallisuutta koskevia tarkoituksia varten.²⁵

28. Tässä yhteydessä herää kysymys siitä, mitä kriteerejä rekisterinpitäjän on arvioitava voidakseen päättää, antaako se vapaaehtoisesti tietoja vastauksena tietopyyntöön. Tietosuojaneuvostolle on eritoten muodostunut käsitys²⁶ – kuten Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutettu toteaa ohjeissaan – että tämän tunnustetun oikeutetun edun tarpeellisuuden arviointi eroaa muista liitteessä 1 täsmennetyistä edellytyksistä. Julkisen tehtävän nojalla tehdyissä tiedonluovutuspyynnöissä välttämättömyys tarkoittaa, että rekisterinpitäjän on tarkasteltava, mikä käsittely on välttämätöntä pyydettyjen henkilötietojen luovuttamiseksi. Rekisterinpitäjän on arvioitava, ovatko tiedot, jotka se jakaa, oikeasuhteisia ja tarpeellisia pyynnön täyttämiseksi. Tarpeellisuudesta ei sen sijaan ulotu siihen, ovatko henkilötiedot todella tarpeellisia julkisen tehtävän tai toiminnon suorittamiseksi, koska rekisterinpitäjä voi luottaa pyynnön esittäjän ilmoitukseen, että tämä tarvitsee henkilötietoja tiettyä julkista tehtävää varten²⁷. Monissa tapauksissa, erityisesti silloin, kun pyyntöjä esitetään lainvalvontatarkoituksessa tai kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä, rekisterinpitäjä ei edes pysty tekemään tällaista arviointia.
29. Edellisen perusteella tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti tämän säännöksen käytännön soveltamista.
30. Tietosuojaneuvosto katsoo, että lainvalvonta- ja kansallisten turvallisuusviranomaisten ei pitäisi käyttää tätä mekanismia kiertääkseen olemassa olevia oikeudellisia rajoituksia, jotka koskevat niiden sitovia tiedonkeruuvaltuuksia, tai saadaakseen enemmän tietoja kuin on ehdottoman välttämätöntä niiden tehtävien täyttämiseksi. Lisäksi tietosuojaneuvosto pitää tärkeänä, että rekisterinpitäjät ottavat huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutetun ohjeet julkisen tehtävän nojalla tehdyn tiedonluovutuspyynnön validoinnista ja kehottaa komissiota sisällyttämään tämän näkökohdan päätöksen säännölliseen uudelleentarkasteluun.²⁸

2.2. YKSILÖN OIKEUDET

31. Tietosuojaneuvosto panee merkille komission analyysin, jonka mukaan yksilön oikeuksien alalla on tehty vähäisiä muutoksia. Tähän sisältyvät Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklaan ja uuteen 12 A artiklaan tehtävät muutokset, joissa täsmennetään rekisteröityjen pyyntöihin vastaamisen määräajat.²⁹ Lisäksi Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 13 artiklan 5 kohtaan sisältyy poikkeus tiedonsaantioikeudesta, jos henkilötietoja käsitellään tieteellistä tai historiallista tutkimusta varten Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 84 b artiklassa säädettyjen lisätakeiden mukaisesti. Tietosuojaneuvosto katsoo, että kummatkaan muutokset eivät heikennä Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen tarjoamaa olennaisilta osin vastaavaa suojan tasoa.

²⁵ Ks. Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutetun ohjeet julkisen tehtävän nojalla tehdyn tiedonluovutuspyynnön ehdoista, saatavilla osoitteesta <https://ico.org.uk/for-organisations/recognised-legitimate-interest-guidance/what-are-the-recognised-legitimate-interest-conditions/public-task-disclosure-request-condition/>.

²⁶ Ks. alaviite 23.

²⁷ Katso alaviite 23.

²⁸ Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutettu selvittää julkisen tehtävän nojalla tehdyn tiedonluovutuspyyntöä koskevissa ohjeissaan (ks. alaviite 25), että rekisterinpitäjien olisi esimerkiksi pyydetävä pyynnön esittämistä kirjallisesti, ja tehtävä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että pyyntö on aito tai että organisaation työntekijällä on valtuudet toimia sen puolesta.

Tämä johtuu²⁹ erityisesti siitä, että rekisteröidyn henkilöllisyys on vahvistettava tai maksettava maksu.

2.2.1. TIETOJEN SAANTIOIKEUS

32. Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 a kohdassa otetaan käyttöön suhteellisuusarviointi, sellaisena kuin se on kehitetty Yhdistyneen kuningaskunnan kansallisen oikeuskäytännön mukaisesti. Rekisterinpitäjien on muun muassa tehtävä ainoastaan ”kohtuullisia ja oikeasuhteisia hakuja” täyttääkseen tiedonsaantipyynnöt.
33. Tietosuojaneuvosto toteaa, että tällainen oikeasuhteisuuden arviointi ei sisälly EU:n tietosuojakehykseen, jossa ei säädetä yleisestä oikeasuhteisuudesta niiden toimien osalta, joita rekisterinpitäjän on toteutettava noudattaakseen yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklan mukaisia rekisteröityjen pyyntöjä, vaan siinä ainoastaan säädetään kieltäytymisperusteista 5 kohdan alakohdassa.³⁰
34. Sen vuoksi tietosuojaneuvosto katsoo, että on tärkeää määritellä asianmukaisesti käsite ”kohtuulliset ja oikeasuhteiset haut”, jota olisi tulkittava suppeasti ja riittävän yhtenäisesti. Rekisterinpitäjien tulisi olla yhtä mieltä siitä, mikä on ”kohtuullista ja oikeasuhteista”, riippumatta siitä, perustuuko käsitys oikeuskäytäntöön vai valvontaviranomaisen ohjeisiin, sillä tämän käsitteen soveltaminen voi johtaa erilaisiin standardeihin tietojen saantioikeuden noudattamisessa, erityisesti riippuen rekisterinpitäjän tietojen saantipyyntöjen käsittelyä varten käyttöön ottamien teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden tasosta. Tietosuojaneuvosto olisi tyytyväinen, jos komissio voisi antaa yksityiskohtaisempia tietoja ”kohtuullisten ja oikeasuhteisten hakujen” tulkinnasta kansallisten ohjeiden ja saatavilla olevan oikeuskäytännön perusteella. Edellisen perusteella tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota valvomaan, että tiedonsaantioikeutta ei rajoiteta kohtuuttomasti.

2.2.2. MAAHANMUUTTOA KOSKEVAA POIKKEUSTA KOSKEVAT SUOJATOIMET

35. Entinen maahanmuuttoa koskevaa poikkeus³¹ antoi maahanmuuton valvontaan osallistuville rekisterinpitäjille mahdollisuuden rajoittaa tiettyjä vuoden 2018 tietosuojalaissa säädettyjä rekisteröityjen oikeuksia, jos ne todennäköisesti vaarantavat tiettyjä maahanmuuton valvontatoimia³². Koska edellisen Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen hyväksymishetkellä henkilötietojen käsittelyn laillisuus tämän poikkeuksen nojalla oli kyseenalaista, se jätettiin kyseisen päätöksen soveltamisalan ulkopuolelle.
36. Sen jälkeen, kun edellinen Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan tason riittävyttä koskeva päätös oli tehty, maahanmuuttoa koskevaa poikkeusta on täydennetty suojatoimilla kahdesti³³. Se sisältää nyt seuraavat suojatoimet: i) sitä saa soveltaa vain tapauskohtaisesti, ii) rekisteröidyn oikeudet ja vapaudet sekä mahdolliset haavoittuvuudet otetaan huomioon, iii) ministeri pitää kirjaa maahanmuuttoa koskevan poikkeuksen käytöstä ja ilmoittaa rekisteröidylle yleisesti sen käytöstä ja iv) siinä selvennetään, että maahanmuuttoa koskevan poikkeuksen käyttö on rajoitettu ministerin (mukaan lukien Yhdistyneen kuningaskunnan sisäasiainministeriö ja sen virastot) suorittamaan käsittelyyn.

³⁰ Yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklan 5 kohta: *Jäljempänä olevan 13 ja 14 artiklan nojalla toimitetut tiedot ja kaikki 15–22 ja 34 artiklaan perustuvat tiedot ja toimenpiteet ovat maksuttomia. Jos rekisteröidyn pyynnöt ovat ilmeisen perusteettomia tai kohtuuttomia, erityisesti jos niitä esitetään toistuvasti, rekisterinpitäjä voi joko a) ottaa huomioon tietojen tai viestien toimittamisesta tai pyydetyn toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset tai b) kieltäytyä suorittamasta pyydettyä toimea. Näissä tapauksissa rekisterinpitäjän on osoitettava pyynnön ilmeisen perusteettomuus tai kohtuuttomuus.*

³¹ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain liite 2, tietosuojalain edellisen version 1 osa.

³² Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto 14/2021, 61 ja 62 kohta, ”vaarantaisi maahanmuuton tehokkaan valvonnan, tai ”sellaisen toiminnan tutkimisessa tai havaitsemisessa, joka häiritäisi maahanmuuton tehokkaan valvonnan ylläpitämistä”.

³³ Vuosina 2022 ja 2024 annetuilla asetuksilla.

Lisäksi kuvattiin yksityiskohtaisesti tarvittava punninta, jolla määritetään, voiko rekisteröidyn oikeuksien käyttäminen vaarantaa tehokkaan maahanmuuttovalvonnan. Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutettu antoi myös yksityiskohtaisia ohjeita poikkeuksen käytöstä. Ohjeissaan se vahvisti poikkeuksen suppean tulkinnan ja sen, että maahanmuuttoa koskevan poikkeuksen mukaisia rajoituksia tulisi soveltaa valikoivasti vain tiettyihin rekisteröidyn oikeuksiin. Se totesi myös, että punnintaa suorittaessaan rekisterinpitäjien on varmistettava, että maahanmuuton valvontaan kohdistuva riski on merkittävä ja suurempi kuin henkilön etuihin kohdistuva riski.

37. Tietosuojaneuvosto panee merkille komission yksityiskohtaisen analyysin. Näitä muutoksia edeltävät oikeudelliset haasteet huomioon ottaen tietosuojaneuvosto kannustaa komissiota seuraamaan sen soveltamista edelleen.

2.3. TIETOJEN EDELLEEN SIIRTÄMISTÄ KOSKEVAT RAJOITUKSET

38. Tietosuojaneuvosto on tyytyväinen siihen, että komissio kiinnittää edelleen huomiota henkilötietojen siirtoa kolmansiin maihin koskevien Yhdistyneen kuningaskunnan sääntöjen käytännön soveltamiseen, ja kannustaa komissiota jatkamaan ja syventämään tätä sitoutumista. Tämä koskee erityisesti ministerin toimivaltaa antaa uusia kohdennettuja asetuksia, joilla hyväksytään siirrot i) tietyille sektorille tai maantieteelliselle alueelle kolmannessa maassa, ii) tietyille rekisterinpitäjälle tai henkilötietojen käsittelijälle, iii) tietyille henkilötietojen vastaanottajalle, iv) tietyntyyppisille henkilötiedoille, v) tietyillä erityisillä keinoilla tehdyille siirroille tai vi) asiaankuuluvan lainsäädännön, järjestelmien, luetteloiden tai muiden järjestelyjen tai asiakirjojen perusteella, sellaisina kuin ne ovat ajoittain voimassa, ja annetaan tässä harkintavaltaa (Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 45 a artiklan 4 kohta).
39. Tietosuojaneuvosto ymmärtää, että Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 45 a artiklan 4 kohdan tarkoituksena on mahdollistaa joustavuus tiettyjen siirtojen hyväksymiseksi. Tietosuojaneuvosto ymmärtää esimerkiksi ii ja iii alakohdan niin, että ne voisivat kattaa siirrot kolmannen maan yksityisille yhteisöille. Tämä tarkoittaisi, että tällaiset yksityiset tahot sitoutuisivat noudattamaan tietosuojan vaatimuksia. On edelleen epäselvää, miten ministeri arvioisi käytännössä, että sellaiset kolmannessa maassa sijaitsevat tietojen käsittelijät, joiden tietosuojatasoa ei pidetä riittävänä, voivat täyttää tietosuojavaatimukset (esimerkiksi oikeussuojan osalta). Samoin on epäselvää, miten tietosuojatesti tehtäisiin Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 45 a artiklan 4 kohdan iv ja v alakohdan osalta.
40. Tietosuojaneuvosto toivoo, että komissio antaisi lisätietoja tietosuojatestin käytännön soveltamisesta saaduista lisätiedoista ja takeista ja selittäisi arvionsa siitä, miten tietosuojan taso säilytetään tällaisissa tilanteissa.³⁴ Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota myös seuraamaan tiiviisti tämän säännöksen soveltamisessa tapahtunutta kehitystä.
41. Lisäksi tietosuojaneuvosto päättelee komission toimittamien lisätietojen perusteella, että kriteeri, jonka mukaan ”henkilötietojen siirtoa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneestä kuningaskunnasta on suotavaa helpottaa”, ei kuulu tietosuojatestiin, vaan se on vain lisätekijä, jonka ministeri voi ottaa huomioon, jos testin kriteerit täyttyvät kaikilta osin. Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota selventämään tätä lopullisessa tietosuojan tason riittävyttä koskevassa päätöksessään, koska se ei käy täysin selvästi ilmi lain tekstistä, ja seuraamaan sen käytännön vaikutuksia ja tällaisen kriteerin täytäntöönpanoa.

³⁴ Ks. Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 45 A artiklan kohdan 4 kohta.

42. Tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain käyttöön ottaman uuden tietosuojatestin³⁵ osalta Euroopan tietosuojaneuvosto toteaa, että uusi ohjeellinen luettelo tietosuojan tason riittävyyttä koskevassa testissä huomioon otettavista seikoista ei ole tyhjentävä ja että uuden tietosuojan tason riittävyyttä koskevan testin mukaan vastaanottavien kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen rekisteröityjen suojan taso ei ole ”olennaisesti alhaisempi” kuin asiaankuuluvan Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojalainsäädännön mukainen rekisteröityjen suojan taso. Luettelolla poistetaan tärkeitä tekijöitä, jotka sisältyivät Yhdistyneen kuningaskunnan aiempaan tietosuojan tason riittävyyttä koskevaan testiin ja joilla on tärkeä rooli arvioitaessa, tarjoaako kolmas maa olennaisilta osin samantasoisien henkilötietojen suojan. Uudessa testissä ei enää viitata i) kolmannen maan sääntöihin, jotka koskevat yleistä turvallisuutta, puolustusta, kansallista turvallisuutta ja rikosoikeutta sekä viranomaisten pääsyä henkilötietoihin, ii) oikeuskäytäntöön (sen sijaan uudessa testissä viitataan maan perustuslakiin, perinteisiin ja kulttuuriin), iii) rekisteröityjen tehokkaiden ja täytäntöönpanokelpoisten oikeuksien olemassaoloon ja hallinnollisiin ja oikeudellisiin oikeussuojakeinoin, joita rekisteröidyt, joiden henkilötietoja siirretään, voivat tosiasiallisesti käyttää (sen sijaan uusi testi viittaa b) rekisteröityjen suojan täytäntöönpanosta henkilötietojen käsittelyn osalta maassa tai organisaatiossa vastaavan viranomaisen olemassaoloon ja toimivaltuuksiin, c) järjestelyihin, joilla rekisteröidyt voivat hakea oikeudellista tai muuta muutoksenhakua tällaisen käsittelyn yhteydessä), ja iv) yhteen tai useampaan riippumattomaan valvontaviranomaiseen (uudessa testissä viitataan sen sijaan viranomaiseen, joka vastaa rekisteröityjen suojan täytäntöönpanosta henkilötietojen käsittelyn osalta maassa tai organisaatiossa).
43. Tietosuojaneuvosto tunnustaa, että yleisen tietosuojasetuksen tietosuojan riittävyyden viitearvoissa annetaan vain vähän yksityiskohtaisia tietoja tästä näkökohdasta. Se kuitenkin muistuttaa aiemmasta toteamuksesta ”tietojen edelleen siirtäminen ei saa heikentää luonnollisten henkilöiden, joiden henkilötietoja siirretään, suojan tasoa”,³⁶ jota ei voida tulkita siten, että se ei sisältäisi vaatimusta riippumattomasta valvontaviranomaisesta sekä tehokkaista ja täytäntöönpanokelpoisista rekisteröityjen oikeuksista.
44. Tietosuojaneuvosto kannustaa komissiota erityisesti tarkentamaan arviointiaan näistä näkökohdista. Tällainen selvennys tarjoaisi huomattavan oikeusvarmuuden ja vahvistaisi luottamusta tietosuojan riittävyyttä koskevaan välineeseen. Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota myös seuraamaan tiiviisti uuden tietosuojan riittävyyttä koskevan testin kehitystä ja käytännön täytäntöönpanoa.
45. Rajat ylittävien tietosuojasääntöjen (CBPR) Yhdistyneen kuningaskunnan (liitännäis)jäsenyyden osalta tietosuojaneuvosto toteaa, että nykyinen jäsenyys ei helpota tietojen siirtoa Yhdistyneestä kuningaskunnasta CBPR-foorumin muille jäsenille. Euroopan tietosuojaneuvosto on tyytyväinen komission tältä osin esittämään kantaan, mukaan lukien sitoumus jatkaa tämän kehityksen tiivistä seurantaa, erityisesti jos Yhdistynyt kuningaskunta aikoo edetä täysjäsenenä, ja muistuttaa, että rajat ylittävien tietosuojasääntöjen ei katsota varmistavan EU:sta peräisin olevien henkilötietojen suojan riittävää tasoa.

³⁵ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 42 kappale.

³⁶ Ks. luku 3: Yleiset tietosuojaperiaatteet, joilla varmistetaan, että tietosuojan taso kolmannessa maassa, sen alueella tai yhdellä tai useammalla tietyllä toimialalla kyseisessä kolmannessa maassa tai kansainvälisessä järjestössä vastaa olennaisilta osin EU:n lainsäädännössä taattua tasoa viitaten yleisen tietosuojasetuksen tietosuojan riittävyyden viitearvoihin.

2.4. AUTOMAATTINEN PÄÄTÖKSENTEKO

46. Tietosuojaneuvosto panee merkille tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 80 §:n (jolla otetaan käyttöön Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 22A–22D artikla), jolla tehdään merkittäviä muutoksia automaattista päätöksentekoa koskevaan kehykseen erityisesti silloin, kun se perustuu muiden kuin erityisten tietoryhmien käsittelyyn. Ennen tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain hyväksymistä Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa toistettiin EU:n tietosuojakehys, jossa automaattinen päätöksenteko on kielletty yleisesti tietyin poikkeuksin.
47. Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 B artiklan 1 kohdassa kielletään erityisten henkilötietoryhmien käsittely yksinomaan automaattiseen käsittelyyn perustuvissa päätöksissä, joilla on rekisteröidyn kannalta oikeudellisia tai yhtä merkittäviä vaikutuksia, lukuun ottamatta tiettyjä poikkeuksia (Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 B artiklan 2 kohdan 3 alakohta, myös silloin, kun käsittely perustuu suostumukseen, sopimukseen tai kun sitä edellytetään laissa).
48. Tietosuojaneuvosto huomauttaa, että tätä kieltoa ei sovelleta silloin, kun rekisterinpitäjät tekevät merkittäviä päätöksiä automaattisen käsittelyn avulla käyttäen muiden kuin erityisten tietoryhmien perusteella, ellei käsittelyn oikeusperusta on tunnustettu oikeutettu etu Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan ea alakohdan mukaisesti.
49. Lain painopiste siirtyy automaattisen päätöksenteon käytön rajoittamisesta sen varmistamiseen, että merkittävien päätösten osalta on käytössä suojatoimenpiteet. Näihin suojatoimiin kuuluvat i) tietojen antaminen rekisteröidylle päätöksentekoprosessista, ii) rekisteröidyn mahdollisuus esittää huomautuksia päätöksestä³⁷, iii) tällaisen päätöksen riitauttaminen sekä iv) rekisteröidyn mahdollisuus pyytää rekisterinpitäjää puuttumaan asiaan. Tietosuojaneuvosto toteaa, että vaikka tämä uusi lähestymistapa poikkeaa aiemmasta oikeudellisesta kehyksestä, Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan C kohdan mukaan rekisterinpitäjien on otettava käyttöön asianmukaiset suojatoimet, joilla varmistetaan rekisteröityjen suojan riittävä taso.
50. Koska sääntely-ympäristö kehittyy nopeasti ja automatisoiduissa teknologioissa, kuten tekoälyssä, on tapahtunut edistystä, Euroopan tietosuojaneuvosto kannustaa komissiota laajentamaan lopullisessa tietosuojan tason riittävyttä koskevassa päätöksessään tekemäänsä arviointia tämän uuden lähestymistavan suunnitelluista käytännön vaikutuksista, joita on vielä testattava käytännössä, sekä seuraamaan sen täytäntöönpanoa.

2.4.1. AUTOMAATTINEN PÄÄTÖKSENTEKO JA IHMISEN OSALLISTUMINEN

51. Tietosuojaneuvosto on tyytyväinen täsmennykseen, joka koskee automatisoidun päätöksenteon ja ihmisten osallistumisen merkitystä. Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 a artiklassa selvennetään, että päätös, joka perustuu yksinomaan automaattiseen käsittelyyn, tarkoittaa, että ihminen ei osallistu merkittävästi päätöksentekoprosessiin. Myös rekisterinpitäjien on arvioitava, missä määrin profilointi vaikuttaa päätökseen, jotta voidaan määrittää, oliko ihmisen osallistuminen merkittävää.

³⁷ Eli antaa lisätietoja ja perusteluja, jotka eivät vielä muodosta virallista oikeudellista tietoa riitauttamista.

52. Lisäksi Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 d artiklassa annetaan ministerille valtuudet täsmentää määräyksillä, onko ihmisten osallistuminen asetuksessa kuvatus päätöksen tekemiseen merkittävää vai ei. Vastaavasti ministerille annetaan myös valtuudet määrittää, onko asetuksessa kuvatulla päätöksellä katsottava olevan vastaavanlainen merkittävä vaikutus rekisteröityihin.
53. Näiden valtuuksien soveltamisala ja harkintavalta ovat epäselviä. Sen vuoksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota analysoimaan näitä uusia valtuuksia, jotka on siirretty ministerille, ja seuraamaan tilanteen kehittymistä tältä osin. Toisaalta ministerin lisävaltuudet Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan C kohdassa edellytettujen suojatoimien osalta ovat tervetullut muutos, koska niillä lisätään ja/tai täydennetään jo vaadittuja suojatoimia ja määritetään, mikä on riittämätöntä suojatoimien osalta.

3. MENETTELY- JA VALVONTATAPA

3.1. VALVONTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

3.1.1. RIIPPUMATON VALVONTA

54. Tietosuojaneuvosto toteaa, että tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain voimaantulon myötä aikaisemmin yhden henkilön viranomaisena toiminut Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutettu muutetaan uudeksi järjestelmäksi³⁸ perustamalla oikeushenkilö (lautakunta) eli vuoden 2018 tietosuojalain 148 §:n ja liitteen 12 a mukainen tietosuojakomissio (Information Commission (IC)).
55. Tietosuojaneuvosto toteaa, että viranomaisen uudelleenjärjestely yhden henkilön viranomaisesta lautakunnaksi ei sinänsä vaikuta viranomaisen riippumattomuuteen ja sen tehokkaaseen täytäntöönpanotyöhön. Huomiota olisi kiinnitettävä muihin seikkoihin, kuten nimittämistä ja erottamista koskeviin sääntöihin. Tämän lisäksi tietosuojaneuvosto suhtautuu myönteisesti siihen, että ainoastaan Hänen Majesteettinsa voi erottaa tietosuojakomission puheenjohtajan tehtävästään Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin molempien kamarien suosituksesta vakavan väärinkäytöksen tapauksessa.
56. Uuden tietosuojakomission työtä ja toimintaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt sisältyvät vuoden 2018 tietosuojalain liitteeseen 12 a. Siinä säädetään muun muassa tietosuojakomission rakenteellisesta ja organisatorisesta kehyksestä, sen toimivaan johtoon kuuluvien ja toimivaan johtoon kuulumattomien jäsenten sekä muun henkilöstön (työntekijät ja ulkopuolinen komitea) nimittämistä koskevista vaatimuksista, ja siihen sisältyy säännöksiä toimikauden kestosta, palkoista, kirjanpidosta ja erottamisesta. Liitteessä 12 a³⁹ olevat 5 ja 6 §:t sisältävät sääntöjä ja suojatoimia, joita on noudatettava, kun nimitetään toimivaan johtoon kuulumattomia jäseniä, ja jotka voivat olla merkityksellisiä elimen perustamisen ja sen riippumattomuuden kannalta (esim. valinta ansioiden perusteella ja eturistiriidat).
57. Tietosuojaneuvosto toteaa, että päätösluonnoksessa ei esitetä yksityiskohtaisia tietoja uuden tietosuojavaltuutetun toiminnan ja tehtävien muutoksista. Lisäksi toimivaan johtoon kuuluvien ja toimivaan johtoon kuulumattomien jäsenten nimittämis- ja erottamismenettelystä ei ole

³⁸ Ks. osa 6 ”The Information Commission”, tietojen käyttöä ja saatavuutta koskeva laki nro 117, s. 133 ja sitä seuraavat sivut.

³⁹ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain liite 12 a.

yksityiskohtaisia tietoja. Koska nämä seikat ovat merkityksellisiä valvontamekanismin arvioinnin kannalta, tietosuojaneuvosto pyytää komissiota kuvailemaan tarkemmin muutoksia ja asiaankuuluvaa arviointia, erityisesti tietosuojakomission rakenteen ja organisaation sekä sen jäsenten, myös sen toimivaan johtoon kuulumattomien jäsenten, nimittämisen ja erottamisen osalta.

58. Tietosuojakomission riippumattomuuden osalta tietosuojaneuvosto toteaa, että vuoden 2018 tietosuojalain liitteessä 12 a olevan 6 §:n mukaan eturistiriidat voivat estää ministerin nimityksen tietosuojakomission puheenjohtajaksi tai toimivaan johtoon kuulumattomaksi jäseneksi. Termin eturistiriita 6 §:n 5 momentissa olevassa määrittelyssä viitataan taloudelliseen tai muuhun intressiin, joka todennäköisesti vaikuttaa haitallisesti henkilön tehtävien hoitamiseen tietosuojakomission jäsenenä. Tietosuojakomission jäsenten riippumattomuuden osalta tällaiset ”muut intressit”, kuten erityinen taloudellinen yhteys ja/tai liikesuhteet, voivat myös viitata eturistiriitoihin, ja ne olisi otettava huomioon tietosuojakomission jäsenten nimitysprosessissa. Tietosuojaneuvosto kehottaa siksi komissiota valvomaan, että rajoituksia sovelletaan käytännössä.
59. Mitä tulee päivitettyihin tavoitteisiin, jotka tietosuojakomission on otettava huomioon suorittaessaan tehtäviään ja laatiessaan strategiaansa, kuten muun muassa innovoinnin ja kilpailun edistäminen (vuoden 2018 tietosuojalain 120 b §), tietosuojakomissio muistuttaa, että myös EU:n tietosuojalainsäädännössä punnitaan henkilötietojen suojaa useiden muiden perusoikeuksien ja tavoitteiden kanssa, ja mainitsee yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 2 ja 4 kappaleen sekä 23 artiklan. Tietosuojaneuvosto toteaa, että tietosuoja ei ole ehdoton oikeus ja että sitä on punnittava suhteessa muihin perusoikeuksiin ja tavoitteisiin suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Tietosuojaneuvosto huomauttaa kuitenkin, että yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 2 ja 4 kappale sekä yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artikla eroavat säännöksestä, jossa nimenomaisesti edellytetään, että tietosuojaviranomaiset ottavat huomioon useita tavoitteita tehtäviään hoitaessaan. Selkeyden vuoksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota muotoilemaan kyseisen johdanto-osan kappaleen uudelleen, jotta vältetään antamasta vaikutelmaa siitä, että johdanto-osan 2 ja 4 kappaleella sekä yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklalla on sama merkitys kuin vuoden 2018 tietosuojalain 120 B §:llä, ja seuraamaan, ettei näiden uudistettujen tavoitteiden käytännön toteutus johda kohtuuttomaan epäsuhtaan henkilötietojen suojan kustannuksella siten, että se heikentäisi henkilötietojen suojan tasoa.

3.1.2. TÄYTÄNTÖÖNPANO, MUKAAN LUKIEN SEURAAMUKSET

60. Tietosuojaneuvosto on tyytyväinen siihen, että Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen uudistamista koskevaan edelliseen lakiesitykseen (tietosuoja ja digitaalisia tietoja koskeva lakiesitys⁴⁰) sisältyvä säännös, jonka mukaan tietosuojavaltuutetun on otettava ministerin lausunto huomioon valtuuksiensa käytössä, ei enää sisälly uuteen tietosuojakehykseen.
61. Tietosuojaneuvosto pitää myönteisenä myös sitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavaltuutettu on aiemman tietosuojan tason riittävyttä koskevan päätöksen hyväksymisen jälkeen julkaissut lukuisia hyödyllisiä käytännesääntöjä, ohjeita, lausuntoja ja muita ohjeasiakirjoja asianomaisille osapuolille.
62. Kuten lausunnossaan 14/2021⁴¹, tietosuojaneuvosto korostaa, että tehokas valvontamekanismi, joka mahdollistaa valitusten riippumattoman tutkimisen, sekä tehokkaat hallinnolliset ja oikeudelliset muutoksenhakumenettelyt ovat keskeisiä tekijöitä arvioitaessa, tarjotaanko tietosuojajärjestelmällä

⁴⁰ Ks. tietosuoja ja digitaalista tietoa koskevan lakiesityksen 32 §, uusi momentti 120 e, f, g, h.

⁴¹ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto 14/2021, 112–114 kohta.

riittävä tietosuojan taso. Lisäksi tehokkaiden seuraamusten olemassaololla on tärkeä rooli sääntöjen noudattamisen varmistamisessa.

63. Tätä taustaa vasten tietosuojaneuvosto kiinnittää komission huomion tietosuojatietosuojavaltuutetun 22. elokuuta julkaisemaan julkiseen kuulemiseen valitusten käsittelyä koskevista tietosuojavaltuutetun ehdotuksista⁴². Kuuleminen käynnistettiin vasta komission päätösluonnoksen antamisen jälkeen. Johdannossaan julkisessa kuulemisessa esitettyihin ehdotuksiin⁴³ tietosuojavaltuutettu toteaa, että se odottaa, että kun tietojen käyttöä ja saatavuutta koskeva laki tulee voimaan, organisaatiot ratkaisevat itse useampia valitukset ilman tietosuojavaltuutetun osallistumista. tietosuojavaltuutetun arvioinnin perustana on se, että tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevassa laissa asetetaan organisaatioille uusia vaatimuksia ottaa käyttöön valitusmenettely erityisesti tietosuojakysymyksiä varten. Vuoden 2018 tietosuojalain⁴⁴ 164 a §:ssä säädetään, että rekisterinpitäjien on toteutettava toimenpiteitä auttaakseen henkilöitä, jotka haluavat tehdä valituksen henkilötietojensa käytöstä. Niiden on esimerkiksi toimitettava valituslomake, joka voidaan täyttää sähköisesti ja muilla tavoin. Niiden on vahvistettava valitusten vastaanotto 30 päivän kuluessa ja ilman aiheetonta viivytystä toteutettava asianmukaiset toimet valitukseen vastaamiseksi ja ilmoitettava valituksen tuloksesta valituksen tekijälle. Jos tietosuojavaltuutetun on käsiteltävä valituksia, julkista kuulemista varten esitettyjen ehdotusten olisi muodostettava perusta tälle käsittelylle. Tältä osin tietosuojavaltuutettu ehdottaa eräänlaista kiireellisyysjärjestelmää, jonka mukaan valitukset käsitellään eri prioriteeteilla ja tuottavat erilaisia lopputuloksia. Tämän ansiosta tietosuojavaltuutettu voi strategisena sääntelyviranomaisena keskittää resurssinsa tärkeimpiin riskeihin ja tunnistaa järjestelmään liittyvät ongelmat aikaisemmassa vaiheessa. tietosuojavaltuutetun ehdotuksessa esitetään ei-tyhjentävässä luettelossa kriteerit, jotka voivat lisätä tai vähentää valituksen jatkokäsittelyn todennäköisyyttä⁴⁵.
64. Kohdassa 57 kuvatut muutokset voivat johtaa muutokseen tietosuojavaltuutetun tavassa käsitellä valituksia. Koska julkinen kuuleminen käynnistettiin komission päätösluonnoksen julkaisemisen jälkeen, näitä muutoksia eivät vielä otettu huomioon päätösluonnoksessa.
65. Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota sisällyttämään tämän seikan arviointiinsa ja seuraamaan tietosuojavaltuutetun julkisen kuulemisen tuloksia. Lisäksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti tietosuojakomission tulevaa valitusten käsittelyä sen varmistamiseksi, että vastaava suojan taso säilyy taattuna.
66. Tietosuojaneuvosto toteaa lisäksi, että laaja-alaisilla sääntelyvaltuuksilla, jotka ministeri sai tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevalla lailla, mukaan lukien valtuudet antaa säännöksiä, voi olla seurauksia tietosuojakomission ja sen jäsenten toimintaan. Tietosuojaneuvosto viittaa esimerkiksi siihen, että tietosuojakomissiota on kuultava ministeriä joistakin tietosuojavaltuutetun tehtävistä. Erityisesti vuoden 2018 tietosuojalain 124 a §:ssä (⁴⁶) edellytetään, että tietosuojakomissio laatii asianmukaiset käytännösäännöt, jotka sisältävät ohjeet henkilötietojen asianmukaisesta käsittelystä, jos ministerin antama asetus sitä edellyttää. Tietosuojakomission on kuultava ministeriä ennen tällaisten sääntöjen muuttamista tai niiden laatimista.

⁴² Ks. tietosuojavaltuutetun kuuleminen muutoksista siihen, miten tietosuojavalituksia käsitellään: <https://ico.org.uk/about-the-ico/ico-and-stakeholder-consultations/2025/08/ico-consultation-on-draft-changes-to-how-we-handle-data-protection-complaints/>; <https://ico.org.uk/media2/nrljhr2/proposed-dpt-framework-20250822.pdf>

⁴³ [Katso alaviite 41.](#)

⁴⁴ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain 164 a §.

⁴⁵ [Katso alaviite 41.](#)

⁴⁶ Henkilötietojen käsittelyä koskevat käytännösäännöt.

67. Koska tietosuojakomission riippumattomuus on tärkeää, Euroopan tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti näitä ministerin uusia valtuuksia ja erityisesti niiden käytännön vaikutusta tietosuojakomission työhön.
68. Kuten tietosuojaneuvosto on jo korostanut lausunnossaan 14/2021, tietosuojakomissiolla on kattavat valtuudet, jotka vastaavat läheisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 58 artiklassa säädettyjä EU:n jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten valtuuksia. Samaan aikaan, kuten tietosuojaneuvosto on jo korostanut, vaikuttavien seuraamusten olemassaololla on tärkeä asema sääntöjen noudattamisen varmistamisessa. Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tekemään yksityiskohtaisemman arvioinnin ja seuraamaan korjaavien toimivaltuuksien soveltamista sekä Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksessä säädettyjen seuraamusten ja korjaavien toimenpiteiden vaikuttavuutta asianomaisten osapuolten osalta⁴⁷.

4. YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN JULKISVIRANOMAISTEN PÄÄSY EUROOPAN UNIONISTA SIIRRETTÄVIIN HENKILÖTIETOIHIN JA NIIDEN KÄYTTÖ

69. Päätösluonnoksessa keskitytään Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan tason arvioinnin kannalta merkitykselliseen kehitykseen sen jälkeen, kun aiempi Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskeva päätös hyväksyttiin. Päätös on edelleen voimassa niiden Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen näkökohtien osalta, joihin ei ole tehty muutoksia. Tämä yleinen lähestymistapa kattaa myös komission analyysin viranomaisten pääsystä henkilötietoihin ja niiden käyttöön Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Tähän erityisnäkökohtaan viitataan usein nimellä ”viranomaisten pääsy tietoihin”, ja se on yksi yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 2 kohdan a alakohdassa luetelluista seikoista, jotka komission on otettava huomioon määrittäessään, onko suojan taso olennaisilta osiltaan vastaava.
70. Edellisen perusteella seuraavissa jaksoissa käsitellään useita parhaillaan käsiteltävänä olevassa päätösluonnoksessa esille otettuja seikkoja, jotka ovat merkityksellisiä sellaisten henkilötietojen osalta, jotka on siirretty ETA:sta Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen nojalla ja joihin viranomaisilla on pääsy ja joita ne käsittelevät Yhdistyneessä kuningaskunnassa, mukaan lukien tietojen edelleen siirtäminen. Euroopan tietosuojaneuvoston lausunnossa 14/2021 esitetyt analyysit ja huomautukset pysyvät⁴⁸ yleisesti ottaen voimassa.

4.1. YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN VIRANOMAISTEN PÄÄSY TIETOIHIN JA NIIDEN KÄYTTÖ RIKOSOIKEUDELLISIIN LAINVALVONTATARKOITUKSIIN

71. Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten rikosoikeudellisiin lainvalvontatarkoituksiin saamien ja käyttämien tietojen tietosuoja koskevaan kehykseen on tehty lainsäädännöllisiä muutoksia sen jälkeen, kun komissio teki edellisen arviointinsa, joka esitettiin edellisessä Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskevassa päätöksessä. Näitä ovat muun muassa vuoden 2023 kansallisesta turvallisuudesta annettu laki, tiedustelutoimintavaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annettu laki ja tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain käyttöönotto. Viimeksi mainittua

⁴⁷ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto 14/2021, 113 kohta.

⁴⁸ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto 14/2021.

käsitellään myös komission päätösluonnoksessa täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2021/1773 muuttamisesta sekä Euroopan tietosuojaneuvoston vastaavassa lausunnossa, joka on annettu lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 51 artiklan 1 kohdan g alakohdan perusteella.

4.1.1. OIKEUSPERUSTAT JA SOVELLETTAVAT SUOJATOIMET

4.1.1.1. TIEDUSTELUTOIMINTAVALTUUDET LAINVALVONTATARKOITUKSIA VARTEN

72. Päätösehdotuksen johdanto-osan 81–85 kappaleessa komissio esittää vuoden 2024 tiedustelutoimivaltuuksien muutoslailla tehdyt muutokset tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annettuun lakiin siltä osin kuin ne liittyvät lainvalvontaan.⁴⁹ Kaiken kaikkiaan komissio antaa yksityiskohtaisia tietoja. Tietosuojaneuvosto katsoo kuitenkin, että päätösluonnosta voisi selventää yhtä yksittäistä muutosta koskien.
73. Tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetulla lailla tarkistettiin 'teleoperaattorin' määritelmää eli tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain mukaisen säilyttämismääräyksen mahdollisia vastaanottajia.⁵⁰ Muutettu määritelmä kattaa nyt kaikki henkilöt, jotka hallinnoivat tai tarjoavat televiestintäjärjestelmää, joka i) ei ole (kokonaan tai osittain) Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai jota ei hallita Yhdistyneestä kuningaskunnasta käsin, ja ii) jota toinen henkilö käyttää televiestintäpalvelun tarjoamiseen tai tuottamiseen Yhdistyneessä kuningaskunnassa oleville henkilöille. Komissio viittaa tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetun lain selittäviin huomautuksiin, joissa todetaan, että 261 §:n 10 momentin c kohdassa "annetaan lisäselvennyksiä, joilla varmistetaan, että suuret yritykset, joilla on monimutkaisia yritys rakenteita, kuuluvat kokonaisuudessaan vuonna 2016 tiedustelutoimivaltuuksista annetun lain piiriin", sekä siihen, että "muutoksella [...] ei pyritä saattamaan uusia yrityksiä soveltamisalaan". Tämän muutoksen vaikutukset ovat edelleen epäselviä. Epäselvää on esimerkiksi se, laajentaisiko muutos sellaisten henkilötietojen määrää, joista voidaan mahdollisesti antaa tietojen säilyttämismääräys. Näin ollen tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota käsittelemään tämän muutoksen vaikutuksia yksityiskohtaisemmin ja seuraamaan tätä näkökohtaa erityisesti tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden valossa.

4.1.1.2. KANSALLISEN TURVALLISUUDEN PERUSTEELLA MYÖNNETTÄVÄT POIKKEUKSET LAINVALVONTAVIRANOMAISILLE

74. Tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 88 pykälässä päivitetään nykyiset lainvalvontakehyksen mukaiset kansallista turvallisuutta koskevat poikkeukset niin, että ne vastaavat Yhdistyneen kuningaskunnan yleisen tietosuoja-asetuksen ja tiedustelutoiminnan järjestelyiden mukaisia

⁴⁹ Komissio huomauttaa, että kuten täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2021/1772 johdanto-osan 139–141 kappaleessa kuvataan, tietyt lainvalvontaviranomaiset voivat myös käyttää tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain mukaisia kohdennettuja tiedustelutoimivaltuuksia vakavien rikosten ehkäisemiseksi tai paljastamiseksi. Tällaisiin säännöksiin tehtävät muutokset koskevat näin ollen paitsi pääsyä tietoihin kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tarkoituksissa myös lainvalvontatarkoituksissa.

⁵⁰ Tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 261 §:n 10 momentin c kohta, sellaisena kuin se on lisättyä tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetun lain 19 §:llä.

poikkeuksia⁵¹. Vaikka lainvalvontaviranomaiset voivat jo rajoittaa tiettyjä velvoitteita kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi – kuten rekisteröityjen oikeuksia koskevia velvoitteita – vuoden 2018 tietosuojalain 78A §:ään sisällytetään⁵² myös suurin osa tietosuojaperiaatteista⁵³ ja tietyt kansainväliset tiedonsiirtovaatimukset⁵⁴ säännöksiin, jotka voidaan jättää soveltamatta, jos se on tarpeen kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi. Lisäksi tällaisissa olosuhteissa⁵⁵ saatetaan jättää soveltamatta joitakin tietosuojavaltuutetun valtuuksia tehdä tarkastuksia ja toteuttaa täytäntöönpanotoimia.

75. Näitä muutoksia ei mainita yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan mukaisessa tietosuojan tason riittävyttä koskevassa päätösluonnoksessa eikä lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 36 artiklan mukaisessa tietosuojan tason riittävyttä koskevassa päätösluonnoksessa. Tietosuojaneuvosto katsoo kuitenkin, että näitä laajennettuja poikkeuksia on olennaisen tärkeää arvioida tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kannalta. Tässä yhteydessä tietosuojaneuvosto palauttaa mieleen toisen neljästä niin kutsutusta eurooppalaisesta olennaisesta takuusta: perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä koskevissa rajoituksissa on kunnioitettava niiden keskeistä sisältöä, ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen niitä voidaan toteuttaa vain, jos se on välttämätöntä ja vastaa tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.⁵⁶ Euroopan tietosuojaneuvosto on huolissaan poikkeuksista keskeisiin tietosuojaperiaatteisiin, kansainvälisiin siirtovaatimuksiin ja tietosuojavaltuutetun valtuuksiin.
76. Tarkistetun säännön mukaan viisi kuudesta tietosuojaperiaatteesta voidaan jättää soveltamatta, jos se on tarpeen kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi.⁵⁷ Näissä periaatteissa määrätään muun muassa, että lainvalvontatarkoituksen, jota varten henkilötietoja kerätään, on oltava yksilöity, nimenomainen ja laillinen ja että henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia eivätkä ne saa olla liian laajoja tähän tarkoitukseen nähden. Niissä täsmennetään myös, että henkilötietojen on oltava paikkansapitäviä ja että niitä on säilytettävä vain niin kauan kuin se on tarpeen. Kuten edellä mainittiin, tulevat poikkeukset kattavat lisäksi joitakin kansainvälisiä siirtoja koskevista vaatimuksista, kuten vuoden 2018 tietosuojalain 73 §:n 3 momentissa säädetyn niin sanotun toisen edellytyksen kansainvälisille siirtoille. Tämä edellytys vaatii, että siirrot perustuvat joko tietosuojan riittävyttä koskeviin säännöksiin, asianmukaisiin suojatoimiin tai – jos kumpaakaan niistä ei sovelleta – erityisiin

⁵¹ Katso myös tiede-, innovaatio- ja teknologiaministeriön tietosivu Data (Use and Access) Act factsheet: Yhdistyneen kuningaskunnan yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki, julkaistu 27. kesäkuuta 2025, s. 14 <https://www.gov.uk/government/publications/data-use-and-access-act-2025-factsheets/data-use-and-access-act-factsheet-uk-gdpr-and-dpa>.

⁵² Tietojen käyttöä ja saatavuutta koskeva laki otetaan käyttöön vaiheittain useassa vaiheessa. Tärkeimmät muutokset tietosuojalainsäädäntöön tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 5 osassa tulevat voimaan vaiheessa kolme, noin kuusi kuukautta kuninkaallisen hyväksynnän jälkeen <https://www.gov.uk/guidance/data-use-and-access-act-2025-plans-for-commencement>.

⁵³ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain 78A §:n 1 momentti, 2 momentin a kohta ja 3 momentti, sellaisena kuin se on määritelty tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 88 §:ssä.

⁵⁴ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain 78A §:n 1 momentti, 2 momentin d kohta ja 4 momentti, sellaisena kuin se on määritelty tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 88 §:ssä.

⁵⁵ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain 78A §:n 1 momentti, 2 momentin e, f ja g kohta, sellaisena kuin se on määritelty tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 88 §:ssä.

⁵⁶ Ks. suosikset 2/2020 tiedustelua koskevista eurooppalaisista olennaisista takeista, annettu 10. marraskuuta 2020, s.10.

⁵⁷ Vuoden 2018 tietosuojalain 78A §:n 2 ja 3 momentin nojalla kyseisen lain 3 osan 2 lukua ei sovelleta, jos se on tarpeen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, lukuun ottamatta a) 35 §:n 1 momenttia (ensimmäinen tietosuojaperiaate) siltä osin kuin siinä edellytetään henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta; b) 35 §:n 2–5 momenttia (käsittelyn lainmukaisuus ja arkaluonteista käsittelyä koskevat rajoitukset); c) 42 §:ää (suojatoimet: arkaluonteinen käsittely) ja d) liitettä 8 (arkaluonteista käsittelyä koskevat ehdot).

olosuhteisiin. Poikkeukset vaikuttavat myös tietosuojavalvottujen toimivaltaan, esimerkiksi valtaan antaa tietoja ja täytäntöönpanoilmoituksia.⁵⁸

77. Tietosuojaneuvosto toteaa, että vaikka poikkeukset poikkeavat selvästi lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetusta direktiivistä, ne ovat hyvin samankaltaisia kuin kansallista turvallisuutta koskevat poikkeukset ja rajoitukset, joista säädetään Euroopan neuvoston uudistetun yleissopimuksen 108, jäljempänä 'yleissopimus 108+', 11 artiklassa⁵⁹. Yhdistynyt kuningaskunta allekirjoitti yleissopimuksen 10. lokakuuta 2018. Sopimusta ei ole tämän lausunnon antamisajankohtana ratifioitu tai se ei ole tullut vielä voimaan.⁶⁰ Tältä osin tietosuojaneuvosto muistuttaa, että yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen (T-PD) neuvoa-antava komitea on äskettäin antanut suuntaviivat uudistetun yleissopimuksen 108 11 artiklan yleisistä periaatteista⁶¹.
78. Euroopan neuvosto korostaa ohjeissaan nimenomaisesti, että mitään poikkeusta ei voida soveltaa muun muassa käsittelyn periaatteiden oikeasuhteisuuden ja tarkoituksen legitimitetin osalta. Tämä tarkoittaa, että tietojen käsittelyn suhteellisuus on varmistettava, samoin kuin vaatimukset henkilötietojen käsittelystä lailliseen tarkoitukseen. Tietosuojaneuvosto seuraa edelleen erityisen valppaasti mahdollisia poikkeuksia suhteellisuusperiaatteesta sekä vaatimuksesta käsitellä henkilötietoja oikeutettua tarkoitusta varten yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen ohjeiden mukaisesti. Tietosuojaneuvosto katsoo, että mahdollisiin poikkeuksiin valvontaviranomaisen valtuuksista on suhtauduttava varovaisesti. Vaikka valvontatoimintaan liittyvät erityisvaatimukset – kuten turvallisuus selvitykset – voivat olla asianmukaisia kansalliseen turvallisuuteen liittyvän käsittelyn yhteydessä, on olennaisen tärkeää varmistaa tehokas valvonta, jotta vältetään valvontatyhjiön syntyminen. Yleissopimuksen 108+ 11 artiklan 3 kohdassa määrätään samassa hengessä, että yleissopimuksen 15 artiklaa koskevat poikkeukset⁶² "eivät rajoita vaatimusta, jonka mukaan kansalliseen turvallisuuteen ja puolustukseen liittyviä käsittelytoimia on tarkasteltava ja valvottava riippumattomasti ja tehokkaasti asianomaisen osapuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti". Lisäksi kaikkia poikkeuksia olisi tulkittava mahdollisimman suppeasti. Sen, että henkilötietoja käsitellään kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten, ei pitäisi yksinään riittää, jotta poikkeukseen voidaan vedota. Pitäisi olla selvää, että poikkeuksia tietosuojajärjestelmästä on sovellettava tapauskohtaisesti ja vain, jos se on välttämätöntä ja oikeasuhteista⁶³.

⁵⁸ Tietojen ilmoittamista koskevissa säännöksissä edellytetään, että rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä toimittaa komission jäsenelle tiedot, jotka ovat kohtuudella tarpeen komission jäsenen tehtävien suorittamiseksi. Täytäntöönpanomääräyksillä komissaari voi velvoittaa henkilön toteuttamaan (tai pidättäytymään toteuttamasta) tiettyjä toimia, jos komissaari on vakuuttunut siitä, että henkilö ei noudata tiettyjä tietosuojavelvoitteita.

⁵⁹ Katso pöytäkirja, jolla muutetaan yleissopimusta yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä (CETS nro 223).

⁶⁰ <https://www.coe.int/en-GB/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=223>

⁶¹ <https://rm.coe.int/t-pd-2021-7rev13-interpretation-of-general-principles-article-11-c108-/1680b6c146>

⁶² Ks. yleissopimuksen 108+ 15 artikla, jossa täsmennetään, miten yleissopimuksen sopimuspuolet varmistavat yhden tai useamman valvontaviranomaisen välityksellä yleissopimuksen määräysten noudattamisen.

⁶³ Ks. myös yleissopimuksen 108+ 11 artikla, jossa täsmennetään, että poikkeuksista on säädettävä laissa, niissä on kunnioitettava perusoikeuksien ja -vapauksien keskeistä sisältöä ja niiden on oltava demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide. Yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen 11 artiklan yleisiä periaatteita koskevien ohjeiden mukaan tämä tarkoittaa, että on arvioitava ja perusteltava, onko yleissopimuksen tietyistä määräyksistä poikkeaminen oikeasuhteista suhteessa yksilöiden ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin.

79. Koska tietosuojan tason riittävyyttä koskeissa päätösluonnoksissa ei käsitellä tätä kohtaa, tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota täydentämään päätösluonnoksessa olevaa arviointiaan sekä erityisesti seurata sitä, miten lainvalvontaviranomaiset soveltavat käytännössä kansallisen turvallisuuden poikkeuksia.

4.1.2. YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN TIEDUSTELUVIRANOMAISTEN JA LAINVALVONTAVIRANOMAISTEN YHTEINEN REKISTERINPITO

80. Tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevalla lailla tehtyjen muutosten perusteella lainvalvontaviranomaisten suorittamat käsittelytoimet voivat tietyissä olosuhteissa kuulua kansallisten turvallisuusviranomaisten suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn tavallisesti sovellettavien sääntöjen soveltamisalaan.⁶⁴ Toisin sanoen, jollei tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 89 §:ssä säädetyistä edellytyksistä muuta johdu, vuoden 2018 tietosuojalain 4 osassa perustettu kansallisen turvallisuuden tietojenkäsittelyä koskeva tietosuojajärjestelmä laajennetaan koskemaan lainvalvontaviranomaisten suorittamaa tietojenkäsittelyä.
81. Komissio korostaa, että tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain 89 §:n ehdot sisältävät tiukat suoja-toimet: toimivaltainen viranomainen on määriteltävä ”ehdot täyttävä toimivaltainen viranomaiseksi” ministerin antamissa säännöksissä, ja ministerin on lisäksi nimettävä tietty toimivaltaisen viranomaisen suorittama käsittelytoimi, jossa toimivaltainen viranomainen toimii yhteisenä rekisterinpitäjänä vähintään yhden tiedustelupalvelun kanssa kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi.⁶⁵
82. Vaikka tietosuojaneuvosto tiedostaa, että näihin suoja-toimiin liittyy merkittäviä rajoituksia, se kehottaa komissiota seuraamaan näiden sääntöjen käytännön täytäntöönpanoa. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä sen varmistamiseen, että vuoden 2018 tietosuojalain 4 osaa sovelletaan tiukasti kansallisen turvallisuuden vuoksi toteutettaviin käsittelytoimiin laajentamatta sitä muihin yhteyksiin. Vaikka valtioille annetaan laaja harkintavalta kansallista turvallisuutta koskevista asioista, kuten myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tunnustanut⁶⁶, tietosuojaneuvosto katsoo, että kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvat uhat on erotettava niiden luonteen, vakavuuden ja erityisolosuhteiden perusteella yleiseen turvallisuuteen kohdistuvista yleisistä riskeistä tai vakavista rikoksista. Vain tällaisissa tapauksissa lainvalvontaviranomaisten toiminta tiedustelupalvelujen tietosuojajärjestelmän puitteissa on yhteensopivaa välttämättömyyden ja suhteellisuuden periaatteiden kanssa.⁶⁷ Lisäksi tietosuojaneuvosto katsoo, että on tarpeen seurata, pystyvätkö vaatimukset täyttävät toimivaltaiset viranomaiset käytännössä säilyttämään selkeän eron eri käsittelytarkoitusten välillä vastaavan oikeudellisen kehyksen noudattamiseksi.

⁶⁴ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 72 kappale.

⁶⁵ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 73 kappale.

⁶⁶ Katso esim. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.5.2021, Big Brother Watch ym. v. Yhdistynyt kuningaskunta, 305 kohta.

⁶⁷ Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että sovellettaessa tarpeellisuus- ja suhteellisuustestiä jäsenvaltioiden lainsäädäntöön, joka mahdollistaa viranomaisten henkilötietojen säilyttämisen ja pääsyn niihin, oikeutetut tavoitteet, kuten kansallinen turvallisuus tai vakavien rikosten torjunta, ovat erilaisia ja voivat näin ollen oikeuttaa erityyppisen puuttumisen. Ks. unionin tuomioistuin, yhdistetyt asiat C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, La Quadrature du Net ym., 6. lokakuuta 2020.

4.1.3. OIKEUS SAADA PÄÄSY TIETOIHIN

83. Tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevassa laissa täsmennetään, että rekisteröidyillä on oikeus tutustua asiaankuuluviin tietoihin vain siltä osin kuin rekisterinpitäjä voi toimittaa tiedot kohtuullisella ja oikeasuhteisella etsinnällä. Tämä muutos sisältyy sekä lainvalvonta- että kansalliseen turvallisuusjärjestelmään.⁶⁸
84. Komissio selittää tämän olevan kansallisessa oikeuskäytännössä kehitettyjen vakiintuneiden standardien mukaisesti tehty selvennys, joissa otetaan huomioon myös rekisteröidyn edut. Tietosuojaneuvosto olisi kuitenkin toivonut yksityiskohtaisempia tietoja siitä, miten ”kohtuullisen ja oikeasuhteisen etsinnän” käsitettä tulkitaan, myös siksi, että lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 14 artiklassa ei ole tällaista osaa. Tietosuojaneuvosto myöntää, että tapaukset, joissa rekisterinpitäjän toimia rekisteröityä koskevan tiedon tunnistamiseksi ja paikallistamiseksi pidettäisiin kohtuuttomina ja suhteettomina ilman, että oleellinen vastaavuus vaarantuisi, ovat mahdollisia⁶⁹ Tietosuojaneuvosto palauttaa mieleen tämän lausunnon 34 kohdassa esitetyn analyysin ja päätelmät, jotka ovat yhtä lailla merkityksellisiä lainvalvonta- ja kansallisen turvallisuusjärjestelmän kannalta.

4.1.4. TIETOJEN SIIRTÄMINEN EDELLEEN

4.1.4.1. UUSI TIETOSUOJATESTI

85. Kun toimivaltainen viranomainen aikoo jakaa vuoden 2018 tietosuojalain 3 osan mukaisesti käsiteltäviä henkilötietoja kolmannen maan lainvalvontaviranomaisten kanssa, sovelletaan erityisvaatimuksia. Tällaiset siirrot voivat tapahtua erityisesti silloin, kun ne on hyväksytty ministerin antamilla asetuksilla tai, jos tällaisia asetuksia ei ole, asianmukaisten suojatoimiin perustuen. Jos siirto ei voi perustua asetukseen eikä asianmukaisiin suojatoimiin, se voidaan toteuttaa vain tietyissä määritellyissä olosuhteissa, joita kutsutaan ”erityisolosuhteiksi”, jotka vastaavat tilanteita ja edellytyksiä, joita voidaan pitää direktiivin (EU) 2016/680 38 artiklassa tarkoitettuina poikkeuksina.
86. Vaikka komissio toteaa, että ”henkilötietojen kansainvälisiä siirtoja Yhdistyneestä kuningaskunnasta koskeva järjestelmä on edelleen hyvin lähellä direktiivin (EU) 2016/680 V luvussa vahvistettuja sääntöjä”, päätösluonnoksessa todetaan myös, että siirtojen hyväksymistä koskevien asetusten, joihin viitattiin vuoden 2018 tietosuojalain aiemmassa 74 a §:ssä tietosuojan riittävyyttä koskevin asetuksina, oikeusperiaate ja asianmukaiset suojatoimet on muotoiltu uudelleen. Sen sijaan, että viitattaisiin tietosuojan riittävän tasoon, vuoden 2028 tietosuojalain 74 ab §:ssä esitetyssä uudessa ”tietosuojatestissä” edellytetään, että vastaanottavien kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen rekisteröityjen suojan taso ”ei ole olennaisesti alhaisempi” kuin asiaankuuluvassa Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojalainsäädännössä rekisteröidyille säädetty taso.

⁶⁸ Ks. datan käytöstä ja saatavuudesta annetun lain 78 §:n 3 ja 4 momentti, joilla muutetaan vuoden 2018 tietosuojalain 45 ja 94 §:ää.

⁶⁹ Voidaan esimerkiksi esittää, että tämä koskee sellaisten takavarikoitujen laitteiden hakua, joita ei ole vielä analysoitu tai joiden salaus on purettu.

87. Tässä yhteydessä tietosuojaneuvosto toteaa, että seikkoja, jotka ministerin on otettava huomioon vuoden 2018 tietosuojalain 74 a §:n 2 momentin mukaisessa arvioinnissa, näyttää olevan vähemmän verrattuna aiempaan tietosuojan riittävyttä koskevien asetusten arviointiin.⁷⁰ Tietosuojaneuvosto huomauttaa, että tietyt tekijät, joilla sen mielestä on tärkeä rooli arvioitaessa, tarjoaako kolmas maa olennaisilta osiltaan samantasoisien henkilötietojen suojan, on poistettu, ja palauttaa mieleen tämän lausunnon 42–43 kohdassa esitetyt analyysit ja päätelmät. Tietosuojaneuvosto i) kannustaa komissiota erityisesti käsittelemään muutoksia ja kehittämään edelleen arviointiaan uudesta tietosuojatestistä. Tietosuojaneuvosto ymmärtää, että henkilötietojen siirtoa kolmansiin maihin koskevien uusien sääntöjen on tarkoitus tarjota lisää joustavuutta. Samalla tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan näiden sääntöjen käytännön soveltamista lainvalvonnan ja rikosoikeudellisen yhteistyön alalla. Tämä on erityisen merkityksellistä, kun otetaan huomioon ministerin uusi valtuus antaa asetuksia, joilla määritellään ja hyväksytään siirto uuden tietosuojatestin perusteella millä tahansa tavalla, mukaan lukien viittaamalla maan sisäisiin maantieteellisiin alueisiin, rekisterinpitäjiin tai käsittelijöihin, tietojen vastaanottajiin, tietotyyppeihin, siirtotapoihin ja oikeudellisiin välineisiin. On esimerkiksi epäselvää, miten tietty kolmanteen maahan sijoittautunut rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä, jota ei pidetä tietosuojan kannalta riittävänä, täyttäisi tietosuojatestin, kun on kyse tehokkaasta muutoksenhausta tai rekisteröityjen oikeuksista, joita ei ole jo vahvistettu kyseisen kolmannen maan oikeudellisessa kehyksessä.
88. Lisäksi tietosuojaneuvosto muistuttaa 41 kohdassa esitetystä päätelmästä, jotka koskevat ”henkilötietojen siirron helpottamista Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneestä kuningaskunnasta” koskevan kriteerin käyttöä (vuoden 2018 tietosuojalain 74 a §:n 3 momentti) ja kehottaa komissiota selvittämään päätöksessään, että tämä kriteeri ei ole tietosuojatestin osa, vaan ainoastaan lisätekijä, jota ministeri voi harkita, jos testin kriteerit täyttyvät kaikilta osin, koska tämä ei käy täysin selvästi ilmi lain tekstistä. Tältä osin tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan vuoden 2018 tietosuojalain 74 a §:n 3 momentin käytännön vaikutuksia, koska on nähtävä, mikä rooli ”henkilötietojen siirron helpottamisen toivottavuudella Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneestä kuningaskunnasta” on tässä yhteydessä.

4.1.4.2. YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN JA YHDYSVALTOJEN VÄLINEN CLOUD ACT - SOPIMUS

89. Tietojen edelleen siirtämisen osalta toinen merkittävä kehitysaskel on Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välisen sopimuksen (”Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välinen sopimus sähköisten tietojen saatavuudesta vakavan rikollisuuden torjunnassa”) voimaantulo lokakuussa 2022. Kuten komissio aivan oikein huomauttaa, EU:sta Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimiville palveluntarjoajille siirrettyihin henkilötietoihin voitaisiin soveltaa Yhdysvaltojen toimivaltaisten lainvalvontaviranomaisten tämän sopimuksen mukaisesti antamia todisteiden esittämistä koskevia määräyksiä⁷¹.

⁷⁰ Vuoden 2018 tietosuojalain 74 a §:n 4 momentin säännös, joka on jätetty pois tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevasta laista, sisälsi luettelon perusteista, jotka olivat samat kuin lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 36 artiklan 3 kohdassa

⁷¹ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 87 kappale.

90. Koska edellisen Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksen hyväksymisajankohtana sopimus oli tehty mutta se ei ollut vielä tullut voimaan, komissio korosti, että Yhdistyneen kuningaskunnan olisi ilmoitettava komissiolle kaikki tiedot ja tulevat selvennykset siitä, miten Yhdysvallat noudattaa sopimuksen mukaisia velvoitteitaan, jotta voidaan varmistaa Yhdistyneen kuningaskunnan edellisen tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksen asianmukainen seuranta yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Komissio totesi, että erityistä huomiota olisi kiinnitettävä EU:n ja Yhdysvaltojen välisessä tietosuojaa koskevassa puitesopimuksessa vahvistettujen suojatoimien soveltamiseen ja mukauttamiseen tietäntyyppiin siirtoihin,⁷² jotka kuuluvat Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisen Cloud Act -sopimuksen soveltamisalaan.⁷³ Tämän lausuman pohjalta komissio viittaa päätösluonnoksessaan useisiin selvennyksiin, joita Yhdistynyt kuningaskunta ja Yhdysvallat ovat tehneet soveltaessaan EU:n ja Yhdysvaltojen välistä tietosuojaa koskevaa puitesopimusta Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen väliseen Cloud Act -sopimukseen. Tietosuojaneuvosto suhtautuu myönteisesti näihin selvennyksiin, jotka lisäävät oikeudellista selkeyttä. Samalla on syytä huomata, että EU:n ja Yhdysvaltojen välistä tietosuojaa koskevaa puitesopimusta ei ole vielä tarkistettu, mikä rajoittaa jossain määrin päätelmiä, joita voidaan tehdä sopimuksen soveltamisen vaikutuksista ja tehokkuudesta Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen väliseen Cloud Act -sopimukseen.⁷⁴ Ottaen huomioon EU:n ja Yhdysvaltojen välisen tietosuojaa koskevan puitesopimuksen Euroopan tietosuojaneuvosto haluaisi lisäksi muistuttaa, että tässä sopimuksessa määrättyjen suojatoimien tasoa on parannettava. Tämä koskee erityisesti oikeussuojan saatavuutta. EU:n rekisteröidyt, jotka eivät ole EU:n kansalaisia, ei ole Judicial Redress Act -lain nojalla perusteita käyttää oikeussuojakeinoja. Lisäksi yksityisyyden suojaa koskevaan lakiin sisältyy poikkeuksia, joita ei ole muutettu Judicial Redress Act -lailla, mikä heikentää yksilöiden mahdollisuuksia hakea muutosta tietyissä lainvalvonta- ja kansallisen turvallisuuden tilanteissa. Vaikka komissio toteaa, että Judicial Redress Act -laki ei ole ainoa oikeussuojamekanismi, päätösluonnoksessa todetaan ainoastaan, että ”tapauksen olosuhteista ja asiayhteydestä riippuen muut sovellettavat Yhdysvaltojen lait tarjoavat vaihtoehtoisia reittejä, joiden avulla voidaan hakea oikeussuojaa”⁷⁵. Tämä jättää epäselväksi, taataanko kaikille EU:n kansalaisille, joiden tiedot voivat kuulua Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisen Cloud Act -sopimuksen piiriin, oikeuden oikeussuojaan Yhdysvalloissa.
91. Tietosuojaneuvosto panee myös merkille, että Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisessä Cloud Act -sopimuksessa vahvistettua erityistä vastavuoroista suojatoimea, jolla molemmat osapuolet rajoittavat sopimuksen mahdollisia vaikutuksia Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdysvaltojen henkilöihin, ei sen luonteen vuoksi sovelleta EU:n kansalaisiin⁷⁶. Tietosuojaneuvosto huomauttaa, että

⁷² Ks. Amerikan yhdysvaltojen ja Euroopan unionin välinen sopimus

rikosten ennalta estämiseen, tutkimiseen, paljastamiseen ja rikoksia koskeviin syytetoimiin liittyvien henkilötietojen suojasta, EUVL

L 336, 10.12.2016, s. 3–13, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1210\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1210(01)).

⁷³ Katso täytäntöönpanopäätöksen 2021/1772 johdanto-osan 155 kappale. Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen Cloud Act -sopimuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti EU:n ja Yhdysvaltojen välistä tietosuojaa koskevaa puitesopimusta sovelletaan *soveltuvin osin* Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen väliseen Cloud Act -sopimukseen. Sitä voidaan soveltaa vain *soveltuvin osin*, koska tietosuojaa koskevalla puitesopimuksella säännellään lainvalvontaviranomaisten välisiä rajatylittäviä siirtoja, ei palveluntarjoajan ja lainvalvontaviranomaisen välistä suoraa yhteistyötä.

⁷⁴ Katso EU:n ja Yhdysvaltojen välisen tietosuojaa koskevan puitesopimuksen 23 artikla, jossa määrätään, että osapuolet suorittavat säännöllisesti yhteisiä tarkasteluja sopimuksen täytäntöönpanemiseksi toteutettavista politiikoista ja menettelyistä, ja ensimmäinen tarkastelu on suoritettava viimeistään kolmen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. EU:n ja Yhdysvaltojen välinen tietosuojaa koskeva puitesopimus tuli voimaan helmikuussa 2017.

⁷⁵ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 93 kappale.

⁷⁶ Katso sopimuksen 4 artiklan 3 kohta ja 7 artiklan 1 kohta, joissa säädetään kohdentamisrajoituksista ja todetaan, että sopimuksen piiriin kuuluvat määräykset eivät saa tarkoituksellisesti kohdistua ”vastaanottavan osapuolen henkilöön”. Näin

tästä syystä vankat tietosuojatakeet ovat olennaisen tärkeitä sen varmistamiseksi, että EU:n rekisteröityjen oikeuksia suojellaan asianmukaisesti, jos niitä käsitellään kyseisen sopimuksen nojalla. Näin ollen tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota jatkossakin sisällyttämään Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisen Cloud Act -sopimuksen tietosuojan tason riittävyttä koskevan päätöksen tuleviin arviointeihin ja uudelleentarkasteluihin.

92. Kaiken kaikkiaan tietosuojaneuvosto katsoo, että on tarpeen selventää komission arviota Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen Cloud Act -sopimuksesta ja sopimuksen mahdollisista vaikutuksista tietosuojan tasoon, sellaisena kuin se on arvioituna aiemmassa Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskevassa päätöksessä. Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisen Cloud Act -sopimuksen ensimmäisen arvioinnin tulokset, jotka on sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehtävä vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta, voivat olla erityisen informatiivisia tällaista lisäanalyysia varten.

4.1.5. VALVONTA JA MUUTOKSENHAKU

93. Tietosuojaneuvosto toteaa, että vuoden 2018 tietosuojalain ja tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain mukainen rikosoikeudellisten lainvalvontaviranomaisten valvontajärjestelmä sekä vuoden 2018 tietosuojalain 3 osan, tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain ja vuonna 1998 annetun ihmisoikeuslain nojalla käytettävissä olevat muutoksenhakumekanismit pysyvät suurelta osin ennallaan. Erityisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa valvontaa varmistavat edelleen tietosuojavaltuutetun lisäksi useat eri valtuutetut, nimittäin tiedustelutoimivaltuuksista vastaava valtuutettu (IPC), jota avustavat muut oikeusasioista vastaavat valtuutetut, sekä biometriikasta ja valvontakameroista vastaava valtuutettu.
94. Kuten komissio selittää päätösluonnoksen johdanto-osan 97 kappaleessa, tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetulla lailla on tehty vain vähäisiä muutoksia, erityisesti ottamalla käyttöön varajäsenet, joille tiedustelutoimivaltuuksien valtuutettu voi siirtää tiettyjä valtuuksia, kun se ei pysty tai ole käytettävissä hoitamaan tehtäviään. Tällaisten varajäsenten on oltava oikeusasioista vastaavia valtuutettuja, ja niiden on oltava tiedustelutoimivaltuuksien valtuutetun nimittämiä.
95. Tietosuojaneuvosto panee tyytyväisenä merkille, että tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevaa lakia edeltäneeseen tietosuojaa ja digitaalisia tietoja koskevaan lakiehdotukseen sisältyvät aiemmat ehdotukset biometriikasta ja valvontakameroista vastaavan valtuutetun poistamisesta ja roolin siirtämisestä tiedustelutoimivaltuuksista vastaavalle valtuutetulle on hylätty⁷⁷. Tämän osalta tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tarkastelemaan tarkemmin biometriikasta ja valvontakameroista vastaavan valtuutetun roolia valvontajärjestelmässä seurannassaan ja päätösehdotuksen tulevissa tarkistuksissa sekä ja antamaan yksityiskohtaisemman arvioinnin siitä.
96. Kuten tietosuojaneuvosto on jo korostanut lausunnossaan 14/2021, vaikka tietosuojavaltuutettu on saanut riittävät valtuudet, jotka vastaavat läheisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 58 artiklassa vahvistettuja EU:n jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten valtuuksia, vaikuttavien seuraamusten olemassaololla on tärkeä rooli asema noudattamisen varmistamisessa⁷⁸.

ollen Yhdysvallat ei voi tarkoituksellisesti kohdentaa toimenpiteitä Yhdistyneen kuningaskunnan alueella sijaitsevaan henkilöön, ja Yhdistyneen kuningaskunnan on noudatettava samanlaista rajoitusta.

⁷⁷ Ks. <https://www.gov.uk/government/organisations/biometrics-and-surveillance-camera-commissioner>.

⁷⁸ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto 14/2021, 112 kohta.

97. Tietosuojaneuvosto panee tyytyväisenä merkille tietosuojavaltuutetun avoimuuteen perustuvan politiikan ja tilastollisten ja analyttisten tietojen, myös esimerkkien, saatavuuden tietosuojavaltuutetun lainvalvontaelimiin kohdistamista täytäntöönpanotoimista⁷⁹. Tietosuojaneuvosto toteaa tältä osin, että Yhdistyneen kuningaskunnan valvontaviranomainen on halunnut esittää huomautuksia tapauksissa, joissa poliisivoimat rikkovat tietosuojalainsäädäntöä. Merkittävä poikkeus on syyttäjälaitokselle tammikuussa 2024 annettu täytäntöönpanoilmoitus⁸⁰. Tietosuojaneuvosto pitää myönteisenä myös sitä, että tietosuojavaltuutettu on julkaissut useita käytännesääntöjä, ohjeita, lausuntoja ja muita ohjeasiakirjoja asianomaisille osapuolille.
98. Edellä esitetyn perusteella ja erityisesti ottaen huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan valvontaviranomaisen rakenteessa ja organisaatiossa välittömästi tapahtuvat merkittävät muutokset, joita on jo analysoitu tämän lausunnon 68 kohdassa, tietosuojaneuvosto kehottaa Euroopan komissiota valvomaan edelleen seuraamusten ja asianmukaisten oikeussuojakeinojen tehokkuutta Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksessä.

4.2. YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN VIRANOMAISTEN PÄÄSY TIETOIHIN JA NIIDEN KÄYTTÖ KANSALLISEEN TURVALLISUUTEEN LIITTYVISTÄ SYISTÄ

99. Päätösehdotuksessa on niukasti yksityiskohtaisia tietoja Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten pääsystä henkilötietoihin ja niiden käytöstä kansalliseen turvallisuuteen liittyviin tarkoituksiin. Komissio selittää, että tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lailla tehtiin vain vähäisiä muutoksia Yhdistyneen kuningaskunnan tiedustelupalvelujen tietojenkäsittelyä koskevaan sääntelykehykseen⁸¹, joista osa on otettu käyttöön myös vuoden 2018 tietosuojalain lainvalvontajärjestelmässä. Nämä muutokset mainitaan lyhyesti päätösehdotuksen johdanto-osan 75 kappaleessa. Lisäksi tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annettuun lakiin Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskevan edellisen päätöksen hyväksymisen jälkeen tehtyjä muutoksia käsitellään jo päätösehdotuksen 3.2 jaksossa, kun ne koskevat tietojenkäsittelyä sekä lainvalvonta- että kansallisen turvallisuuden tarkoituksiin.⁸² Näin ollen edellä kohdissa 4.1.1.1 ja 4.1.3 esitetyt selvennys- ja valvontapyyntö koskevat myös henkilötietoihin pääsyä ja niiden käyttöä kansallista turvallisuutta varten.

4.2.1. TEKNISEN TOIMINTAVELVOITTEEN KÄYTTÖ

100. Aiemmin tänä vuonna tiedotusvälineissä julkaistujen raporttien mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus oli antanut suurelle teknologiayritykselle tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 253 pykälän mukaisen teknisen toimintavelvoitteen (Technical Capability Notice, TCN), jossa palveluntarjoajaa vaadittiin ylläpitämään pääsyä käyttäjiensä salattuihin tietoihin salaamattomassa muodossa.⁸³ Käytännössä tämä tarkoittaisi oletettavasti sitä, että voitaisiin kiertää päästä päähän -salaus, jonka palveluntarjoaja tarjoaa pilvitallennusratkaisulleen. Tätä toimenpidettä on kutsuttu takaportin vaatimukseksi (backdoor demand).

⁷⁹ Ks. esim. yksityiskohtaiset tietosuojavalituksia koskevat tietokokonaisuudet, jotka ovat saatavilla osoitteesta <https://ico.org.uk/action-weve-taken/complaints-and-concerns-data-sets/data-protection-complaints/>.

⁸⁰ Ks. <https://ico.org.uk/action-weve-taken/enforcement/crown-prosecution-service-1/>.

⁸¹ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 75 kappale.

⁸² Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 98 kappale. Kyseisiä tiedustelutoimivaltuuksia voivat käyttää kansallisten tiedusteluviranomaisten lisäksi myös tietyt lainvalvontaviranomaiset.

⁸³ Ks. "U.K. orders Apple to let it spy on users' encrypted accounts" (Washington Post, 7.2.2025), <https://www.washingtonpost.com/technology/2025/02/07/apple-encryption-backdoor-uk/>.

101. Vaikka oikeusperusta tekniselle toimintavelvoitteelle oli jo olemassa Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojaan riittävyyttä koskevan edellisen päätöksen hyväksymisajankohtana, kyseinen tapaus näyttää olevan ensimmäinen kerta, kuin sitä on todistetuksi käytetty. Näin ollen se on merkittävä muutos, johon on syytä kiinnittää huomiota, erityisesti kun otetaan huomioon yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 2 kohdan a alakohda, jossa edellytetään sekä oikeudellisen kehyksen että sen täytäntöönpanon arviointia.⁸⁴ Tietosuojaneuvosto olisi siksi odottanut, että päätösehdotuksessa käsitellään tätä asiaa yksiselitteisesti, ja kannustaa komissiota täydentämään päätöstä vastaavasti.
102. Vaikka asian yksityiskohdat eivät ole täysin yleisön tiedossa teknisen toimintavelvoitteen luottamuksellisen luonteen vuoksi, tiedustelutoimivaltuuksia käsittelevän tuomioistuimen internetsivustolla olevasta käytön julkisesta listaamisesta suljettua kuulemista varten sekä tätä käsittelyä koskevan salaisen päätöksen julkisesti saatavilla oleva katkelmasta ilmenee, että kyse ei ole median spekulatiosta.⁸⁵ Asia on mainitsemisen arvoinen, ja tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 253 §:n väitetty soveltaminen takaportin vaatimuksen esittämiseen pitäisi kiinnittää huomiota tulevassa seurannassa.
103. Kuten julkilausumassa 05/2024 äskettäin todettiin, tietosuojaneuvosto katsoo, että salaus on olennaisen tärkeää henkilötietojen ja sähköisen viestinnän turvallisuuden ja luottamuksellisuuden varmistamiseksi. Erityisesti todellinen päästä päähän -salaus, joka kattaa päätelaitteet ja niillä olevat tiedot ja jossa salauksenpurkuavaimet ovat yksinomaan käyttäjän hallussa, on keskeinen väline sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden varmistamiseksi.⁸⁶ Yritykset pakotetaan teknisillä toimintavelvoitteilla tarjoamaan mahdollisuuden poistaa salaus hallituksen pyynnöstä, mikä luo järjestelmään liittyviä haavoittuvuuksia ja muodostaa suoran uhan sähköisen viestinnän eheydelle ja luottamuksellisuudelle. Tässä yhteydessä tietosuojaneuvosto kiinnittää huomiota tapaukseen PODCHASOV v. RUSSIA, jossa EIT totesi, että ”velvollisuus purkaa päästä päähän salattu viestintä uhkaa johtaa vaatimukseen, että tällaisten palvelujen tarjoajat heikentävät salausta kaikkien käyttäjien osalta; se ei siten ole oikeasuhteinen suhteessa tavoiteltuihin oikeutettuihin tavoitteisiin”.⁸⁷
104. Vaikka oletetaan, että Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus pyrkii ensisijaisesti pääsemään käsiksi salaamattomiin käyttäjätietoihin vain kansallisen turvallisuuden uhkan tapauksessa, tietosuojaneuvosto katsoo, että edellä käsitelty teknisen toimintavelvoitteen käytön arviointia koskeva pyyntö on yhtä tärkeä myös silloin, kun kyse on viranomaisten pääsystä tietoihin lainvalvontatarkoituksissa.

4.2.2. OIKEUSPERUSTAT JA SOVELLETTAVAT SUOJATOIMET

105. Tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetussa laissa otettiin käyttöön järjestelmä sellaisten henkilötietojoukkojen säilyttämiselle ja tutkimiselle, joissa niillä henkilöitä, joita henkilötiedot koskevat lain mukaan ”ei voisi kohtuudella odottaa olevan yksityisyydensuojaa tai sitä olisi vain vähän”.⁸⁸ Tällaisten valikoimattomien henkilötietokokonaisuuksien säilyttämistä ja tutkimista

⁸⁴ Lisäksi yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 3 kohdassa täsmennetään, että komissio ottaa huomioon kaikki merkitykselliset tapahtumat kolmannessa maassa tarkastellessaan säännöllisin väliajoin tietosuojaan riittävyyttä koskevia havaintojaan.

⁸⁵ Ks. <https://www.judiciary.uk/judgments/apple-inc-v-secretary-of-state-for-the-home-department/>.

⁸⁶ Ks. julkilausuma 5/2024 tehokkaan lainvalvonnan edellyttämää tietojen saatavuutta käsittelevän korkean tason työryhmän suosituksista, annettu 4. marraskuuta 2024, s. 4 ja 5.

⁸⁷ Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 13. helmikuuta 2024 antama tuomio asiassa 33696/19, 79 kohta.

⁸⁸ Ks. tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 226 a §:n 1 kohta.

varten tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetussa laissa säädetään nyt mahdollisuudesta myöntää ”yksittäisiä lupia” ja ”luokkakohtaisia lupia”.⁸⁹

106. Laajojen henkilötietojoukkojen käsite on laaja, ja se voi kattaa monenlaisia tietoaaineistoja.⁹⁰ Se voi koskea arkaluonteisia tietoja, mutta voi myös kattaa julkisesti ja kaupallisesti saatavilla olevia tietoja. Tätä taustaa vasten Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoi, että on tarpeen tarkistaa aiempaa järjestelmää, jossa samoja suojatoimia sovellettiin kaikkiin laajoihin henkilötietojoukkoihin ja että tämän sijaan tulisi säätää erilaisista laajojen henkilötietojoukkojen säilyttämisestä ja tutkimista koskevista suojatoimista riippuen niiden sisällön arkaluonteisuudesta tai julkisesta saatavuudesta tai siitä, kuinka yksityisyyteen puuttuvaa on, että tiedustelupalvelut säilyttävät ja tutkivat niitä.⁹¹ Tietosuojaneuvoston käsityksen mukaan nämä seikat johtivat lopulta erillisen järjestelmän luomiseen laajoille henkilötietojoukoille, joihin ei kohtuudella voi odottaa liittyvän yksityisyydensuojaa tai joihin sitä liittyy vain vähän.
107. Komissio käsittelee lyhyesti uutta ”luokkakohtaisen luvan” käsitettä. Päätösluonnoksessa kuitenkin todetaan, että laajojen henkilötietojoukkojen säilyttämistä ja tutkimista koskeva täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2021/1772 johdanto-osan 239 ja 240 kappaleessa arvioitu järjestelmä on edelleen voimassa. Tähän kuuluu erityisesti tarve antaa määräys, jonka ensin ministeri ja sen jälkeen oikeusvaltuutettu hyväksyvät edellyttäen, että toimenpiteen tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta koskevat vaatimukset täyttyvät tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 7 osan mukaisesti⁹². Tämä analyysi vaikuttaa kuitenkin olevan puutteellinen. Tietosuojaneuvosto toteaa, että ”luokkakohtaisten lupien” lisäksi myös ”yksittäisten lupien” käyttöönotto on merkityksellinen muutos, joka on pantu täytäntöön Tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetulla lailla edellä mainitun tietoaaineiston osalta: ”yksittäinen lupa”, jonka tiedustelupalvelun johtaja tai hänen puolestaan toimiva henkilö voi myöntää, korvaa tarpeen hankkia määräys sellaisten henkilötietojoukkojen säilyttämiseksi taikka säilyttämiseksi tai tutkimiseksi, joihin ei kohtuudella voi odottaa liittyvän yksityisyydensuojaa tai joihin sitä liittyy vain vähän.⁹³ Termejä ”määräys” ja ”yksittäinen lupa” ei siis pidä sekoittaa eivätkä ole keskenään vaihdettavissa.⁹⁴ Tämä johtuu erityisesti siitä, että yksittäisiä lupia varten vaadittava oikeudellinen hyväksyntä rajoittuu kysymykseen siitä, täyttääkö tietty tietojoukko kriteerit, joiden perusteella voidaan katsoa, että tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 226 a §:n nojalla yksityisyydensuojaa ei voida odottaa tai sitä voidaan odottaa vain vähän.⁹⁵ ”Luokkakohtainen lupa” eroaa ”yksittäisestä luvasta” ja poistaa käytännössä – tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 226 b §:n 6 momentin a

⁸⁹ Ks. tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 226 a ja 226 ba §, sellaisina kuin ne on määritelty tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetun lain 2 §:ssä.

⁹⁰ Ks. tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annettu laki 199 §. Siinä täsmennetään, että tiedustelupalvelu säilyttää laajaa henkilötietojoukkoa, jos a) tiedustelupalvelu saa tietojoukon, joka koostuu useiden henkilöiden henkilötiedoista, b) henkilötietojoukon luonne on sellainen, että suurin osa ihmisistä, joita tiedot koskevat, ei todennäköisesti kiinnosta tiedustelupalvelua sillä hetkellä eikä tulevaisuudessa sen tehtävien suorittamisessa, c) sisällön alustavan tarkastelun jälkeen tiedustelupalvelu säilyttää tietojoukon tehtäviensä suorittamista varten ja d) henkilötietojoukkoa säilytetään tai sitä on tarkoitus säilyttää sähköisesti analysointia varten kyseisten tehtävien suorittamisessa.

⁹¹ Ks. Home Office, Policy paper Investigatory Powers (Amendment) Bill: Bulk Personal Data ja Third Party Bulk Personal Data, <https://www.gov.uk/government/publications/investigatory-powers-amendment-bill-factsheets/investigatory-powers-amendment-bill-bulk-personal-datasets-and-third-party-bulk-personal-datasets>.

⁹² Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 99 kappale.

⁹³ Tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 200 §:n 1 ja 2 momentti.

⁹⁴ Näin näyttää kuitenkin tapahtuneen päätösluonnoksen johdanto-osan 99 ja 100 kappaleessa.

⁹⁵ Tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 226 bb §:n 1 momentissa säädetään, että päättäessään yksittäisen luvan tai luokkakohtaisen luvan myöntämistä koskevan päätöksen hyväksymisestä oikeusvaltuutetun on tarkasteltava luvan myöntäneen henkilön päätelmiä sen tarkistamiseksi, sovelletaanko 226 a §:ää luvassa kuvattuun laajaan henkilötietojoukkoon, vai sovelletaanko 226 a §:ää kaikkiin tietoaaineistoihin, jotka kuuluvat luvassa kuvattuun tietoaaineistojen luokkaan.

kohdan mukaisesti – yksittäisen luvan oikeudellisen hyväksynnän vaatimuksen niissä tapauksissa, joissa lupa kohdistuu luokkakohtaisen luvan alaiseen tietojoukkoon. Tämä johtuu siitä, että päätös on jo tehty ja oikeusvaltuutettu on hyväksynyt sen, ja että luokkakohtaisen luvan kuvauksen mukainen tietoaaineisto on todellakin tietoaaineisto, johon sovelletaan 226 a §:ää.

108. Vaikka nämä muutokset koskevat laajan henkilötietojoukon säilyttämistä ja tutkimista eivätkä kuuntelua tai keräämistä, tietosuojaneuvosto haluaa korostaa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien pitää tärkeänä laajan henkilötietojoukon käsittelyn yhteydessä riippumattonta ennakkolupaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että ”massakuuntelun valtuutuksen väärinkäytön riskin minimoimiseksi [...] prosessiin on sovellettava päästä päähän -suojaustoimia, mikä tarkoittaa, että kansallisella tasolla olisi arvioitava prosessin jokaisessa vaiheessa toteutettavien toimenpiteiden tarpeellisuus ja oikeasuhteisuus; että massakuunteluun on saatava riippumattoman ennakkolupa määrittäessä toiminnan kohdetta ja laajuutta; ja että toimintaan olisi sovellettava kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon kaikki tapauksen olosuhteet tietosuojan tason riittävyttä arvioitaessa.”⁹⁶ Tämän vuoksi ja kokonaisvaltaisen lähestymistavan perusteella ja ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät olosuhteet tietosuojaneuvosto katsoo, että laajojen henkilötietojoukkojen säilyttämisen ja tutkimisen olisi edellytettävä vähintään joko riippumattoman viranomaisen ennakkolupaa tai tuomioistuimen tai vastaavan elimen, eli riippumattoman elimen, joka voi tehdä sitovia päätöksiä, jälkikäteen suorittamaa järjestelmällistä riippumatonta arviointia.
109. Jäljellä olevien tarvittavien selvennysten vuoksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tutkimaan tarkemmin tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetun lain mukaisia ”yksittäisten lupien” ja ”luokkakohtaisten lupien” käsitteitä. Lisäksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti yksityisyydensuojaa koskevien kohtuullisten odotusten toteutumista käytännössä. Vaikka tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 226 a §:ssä vahvistetaan useita kriteerejä tällaiselle toteamukselle, tietosuojaneuvosto katsoo, että on tärkeää noudattaa niiden soveltamista, koska niitä voidaan mahdollisesti tulkita laajasti.⁹⁷

4.2.3. VALVONTA JA MUUTOKSENHAKU

110. Kuten päätösluonnoksessa todetaan ja kuten aiemmin lausunnossa 14/2021 analysoitiin, tiedustelutoimivaltuuksista vastaavalla valtuutetulla (Investigatory Powers Commissioner, IPC) ja hänen toimistollaan (Investigatory Powers Commissioner’s Office, IPCO) on keskeinen rooli Yhdistyneen kuningaskunnan tiedusteluvirastojen tiedustelutoimivaltuuksien käytön valvonnassa. Lisäksi tiedustelutoimivaltuuksia käsittelevä tuomioistuin (Investigatory Powers Tribunal, IPT) on lainkäyttöelin, joka voi käsitellä tähän liittyviä oikeussuoja-asioita. Kuten viranomaisvalvonnan valvontaa koskevassa 3.1.5 jaksossa todettiin, tiedustelutoimivaltuuksien muuttamisesta vuonna 2024 annetulla lailla tehtiin vain vähäisiä muutoksia, kuten tiedustelutoimivaltuuksista vastaavien varavaltuutettujen toimien perustaminen. Näin ollen tietosuojaneuvoston lausunnossaan 14/2021 esittämät huomautukset ovat edelleen täysin päteviä.⁹⁸

⁹⁶ Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, Big Brother Watch ym. v. Yhdistynyt kuningaskunta, 25. toukokuuta 2021, 350 §.

⁹⁷ Tiedustelutoimivaltuuksista vuonna 2016 annetun lain 226 a §:ssä viitataan esimerkiksi tietojen luonteeseen, siihen, missä määrin tietoja on julkistettu tai missä määrin tiedot ovat yleisesti tiedossa.

⁹⁸ Ks. lausunto 14/2021, kohdat 200–215.

111. Tietosuojaneuvosto panee ilahtuneena merkille tiedustelutoimivaltuuksista vastaavan valtuutetun avoimen vuotuisen raportoinnin, kuten sen, että vuosilta 2019–2023 on saatavilla yksityiskohtaisia tilastoja, joihin kuuluu muun muassa tiedot Yhdistyneen kuningaskunnan tiedusteluyhteisön käyttämistä laajamittaisista valtuuksista sekä kohdentamispäätöksistä ja kohdennetuista tiedonhankintavaltuuksista Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisen tietojen saatavuutta koskevan sopimuksen nojalla. Tietosuojaneuvosto panee myös erityisesti merkille tiedustelutoimivaltuuksista vastaavan valtuutetun valvontatoimet, jotka koskevat Yhdistyneen kuningaskunnan tiedusteluviranomaisen (Government Communications Headquarters, GCHQ) suorittamaa massakuuntelua, jota komissio korostaa päätösehdotuksen johdanto-osan 102 kappaleessa. Tässä yhteydessä tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan edelleen tiiviisti valvontajärjestelmän tehokkuutta tällä alueella, erityisesti massakuuntelua koskevien pyyntöjen oikeasuhteisuuden osalta⁹⁹.
112. Lisäksi tietosuojaneuvosto panee merkille, että myös tiedustelutoimivaltuuksia käsittelevä tuomioistuimien on julkaissut julkisen raportin toiminnastaan ja oikeuskäytännöstään vuosina 2021–2023¹⁰⁰. Raportissa tuodaan esiin muun muassa tärkeitä ja olennaisia kehityskulkuja, kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio asiassa *Wieder ja Guarnieri v. Yhdistynyt kuningaskunta*, jossa todettiin, että kenellä tahansa maailmassa on oikeus nostaa kanne tiedustelutoimivaltuuksia käsittelevässä tuomioistuimessa, jos menettelyn on toteuttanut Yhdistyneen kuningaskunnan julkinen elin ja jos se tapahtui Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Näin ollen tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota sisällyttämään arviointiin ja päätösehdotuksen tuleviin tarkistuksiin myös tiedustelutoimivaltuuksia käsittelevän tuomioistuimen toiminnan.

5. PÄÄTÖSLUONNOKSEN TARKASTELU, VOIMASSAOLOAIKA JA UUSIMINEN

113. Tietosuojaneuvosto toteaa, että tietosuojan tason riittävyttä koskevaa lopullista päätöstä sovellettaisiin kuuden vuoden ajan eli 27. joulukuuta 2031 saakka. Näin ollen Yhdistynyt kuningaskunta olisi jatkossakin ainoa kolmas maa, jonka tietosuojan riittävyttä koskevassa päätöksessä on raukeamislauseke yhdessä yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artiklan 3 kohdassa säädetyn pakollisen määräaikaistarkastelun kanssa. Tietosuojaneuvosto katsoo, että Yhdistyneen kuningaskunnan uuteen oikeudelliseen kehykseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, ja kehottaa komissiota seuraamaan huolellisesti tietojen käyttöä ja saatavuutta koskevan lain täytäntöönpanoa, mukaan lukien tässä lausunnossa esiin tuodut painopistealueet, sekä kaikkea muuta asiaankuuluvaa kehitystä Yhdistyneessä kuningaskunnassa tämän osalta.
114. Tietosuojaneuvosto on tyytyväinen siihen, että päätösehdotuksen johdanto-osan 68 kappaleessa viitataan tietosuojaneuvoston (ja kansalaisyhteiskunnan ryhmien) rooliin säännöllisessä arviointimekanismeissa tietosuojaneuvoston suosituksen 01/2021 mukaisesti¹⁰¹. Koska tietosuojaneuvosto ja sen edustajat osallistuvat käytännössä tulevien tarkastelujen valmisteluun ja

⁹⁹ Lisätietoja on tiedustelutoimivaltuuksista vastaavan valtuutetun vuoden 2023 vuosikertomuksessa, joka on saatavilla seuraavasta linkistä: https://ipco-wpmedia-prod-s3.s3.eu-west-2.amazonaws.com/E03270100-HC_603-IPCO-Annual-Report-2023-Web_Accessible.pdf, sivu 31, kohta 6.41.

¹⁰⁰ <https://investigatorypowertribunal.org.uk/wp-content/uploads/2024/11/Investigatory-Powers-Tribunal-Report-2024.pdf>

¹⁰¹ Ks. tietosuojaneuvoston suosituksen 01/2021 johdanto-osan 19 kappale.

toteuttamiseen, tietosuojaneuvosto painottaa edelleen, että kaikki asiaankuuluvat asiakirjat olisi jaettava tietosuojaneuvostolle kirjallisesti riittävän ajoissa.

115. Johdanto-osan 113 kappaleeseen liittyvien komission lisäselitysten perusteella tietosuojaneuvosto päättelee, että neljän vuoden kuluttua on aikomus on suorittaa arviointi, jonka perusteella komissio laatii julkisen raportin¹⁰². Tämä arviointi auttaa komissiota päättämään, käynnistääkö se viimeistään kuusi kuukautta ennen päätösluonnoksen voimassaolon päättymistä menettelyn päätösluonnoksen voimassaoloajan pidentämiseksi¹⁰³.
116. Tietosuojaneuvosto on tyytyväinen tähän aikomukseen ja toteaa, että koska uudelleentarkastelulla on eri tarkoitus kuin raukeamislausekkeella, sillä on tärkeä rooli oikeudellisen kehityksen seurannassa. Tietosuojaneuvosto odottaa näin ollen, että uudelleentarkastelu toteutetaan neljän vuoden kuluttua, ja kannustaa komissiota viemään sitä eteenpäin sovitusti.
117. Tietosuojaneuvosto olettaa, että tässä tulevassa uudelleentarkastelussa otetaan huomioon komission täytäntöönpanopäätöksessä 2021/1772 esitetyt seikat ja että päätöksen keskeyttämistä ja kumoamista koskevat johdanto-osan kappaleet ovat edelleen voimassa¹⁰⁴. Oikeusvarmuuden vuoksi Euroopan tietosuojaneuvosto katsoo, että tällainen selvennys voisi sisältyä lopulliseen tietosuojaan riittävyttä koskevaan päätökseen.

Euroopan tietosuojaneuvoston puolesta

Puheenjohtaja

(Anu Talus)

¹⁰² Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 110 kappale.

¹⁰³ Ks. päätösehdotuksen johdanto-osan 113 kappale.

¹⁰⁴ Ks. komission täytäntöönpanopäätöksen 2021/1173 johdanto-osan 168–171 kappale.